

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Metodika vyšetřování drogové kriminality

Plzeň 2024

Tomáš Jakubský

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ
KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

Diplomová práce

Metodika vyšetřování drogové kriminality

Tomáš Jakubský

Studijní program: Právo a právní věda (M0421A220004)

Studijní obor: Právo

Vedoucí práce: doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M., katedra trestního práva

Plzeň 2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Tomáš JAKUBSKÝ**
Osobní číslo: **R19M0135P**
Studijní program: **M0421A220004 Právo a právní věda**
Téma práce: **Metodika vyšetřování drogové kriminality**
Zadávající katedra: **Katedra trestního práva**

Zásady pro vypracování

- Úvod (Cíl a metody práce)
- Vymezení základních pojmů z oblasti drogové problematiky a omamných látek
 - Základní dělení drog
- Právní úprava drogové kriminality a drog
 - Historie vnitrostátní právní úpravy drogové kriminality a její vývoj
 - Současná vnitrostátní právní úprava drogové kriminality
 - Mezinárodní protidrogové úmluvy
- Metodika vyšetřování drogové kriminality
 - Kriminalistická charakteristika
 - Typické stopy drogové kriminality
 - Typické vyšetřovací situace drogové kriminality
 - Plánování a organizace vyšetřování
 - Zvláštnosti vyšetřování drogové kriminality
 - Následné vyšetřovací úkony
- Prevence a práce s veřejností a médii
- Závěr
- Použitá literatura

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

CHMELÍK, Jan. Drogová kriminalita. 1. vyd. Praha: Úřad vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, 1999, 96 s.
KONRÁD, Zdeněk, Jaroslav SUCHÁNEK, Viktor PORADA a Jiří STRAUS. *Kriminalistika – Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 21. 10. 2021. Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4.
CHMELÍK, Jan. Trestní právo hmotné: zvláštní část : s aplikačními příklady. Praha: Linde, 2010, 367 s. Vysokoškolské učebnice (Linde). ISBN 978-807-2018-208
CHMELÍK, Jan et al. Trestní řízení. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, 509 s. ISBN 80-738-0488-3.
KALINA, Kamil. Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61.
KRATOCHVÍL, Vladimír, Jan MUSIL a Pavel ŠÁMAL. Kurs trestního práva : trestní právo procesní. 2.přepac.vyd. Praha: C.H.Beck, 2003. xlv, 1079. (Právnícké učebnice). ISBN 80-7179-678-6.
PORADA, Viktor, Petr POLÁK a kol. *Kriminalistika*. 2015. Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-558-6.
STRAUS, Jiří a kol. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. 2006. Policejní akademie České republiky, 2006. ISBN 80-7251-219-6.
ŠTABLOVÁ, Renata, Břetislav BREJCHA a kol. *Drogy: Vybrané kapitoly*. 2005. Praha: Vydavatelství Policejní akademie ČR, 2005. ISBN 80-7251-186-6.
MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN isbn:80-7179-878-9.
ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.**
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **20. února 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2024**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

V Plzni dne 31. července 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce doc. JUDr. Františka Vavery, Ph.D., LL.M, a že jsem použil pouze prameny a literaturu v práci uvedené.

V Plzni dne 25. 3. 2024

.....

Tomáš Jakubský

Poděkování

Tímto způsobem bych rád poděkoval svému vedoucímu práce doc. JUDr. Františku Vaverovi, Ph.D., LL.M., za jeho podnětné rady a připomínky, jakož i za jeho čas, který mi věnoval. Dále bych chtěl také poděkovat mé rodině a přátelům, kteří mi byli po celou dobu studia velkou oporou.

Obsah

Úvod.....	1
1 Vymezení základních pojmů	3
1.1 Droga.....	3
1.2 Toxikomanie.....	3
1.3 Prekursor	4
1.4 Návyková látka.....	4
1.5 Omamná látka	4
1.6 Psychotropní látka.....	5
2 Dělení drog.....	6
2.1 Tabák	6
2.2 Alkohol.....	7
2.3 Těkavé látky	9
2.4 Konopné drogy.....	10
2.5 Opiáty.....	11
2.6 Halucinogeny	12
2.7 Stimulační drogy	13
2.8 Taneční drogy.....	15
3 Právní úprava drogové kriminality.....	17
3.1 Historie vnitrostátní právní úpravy drogové kriminality a její vývoj	17
3.2 Současná vnitrostátní právní úprava drogové kriminality	18
3.2.1 Trestní zákoník	18
3.2.2 Zákon o návykových látkách.....	23
3.2.3 Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.	24
3.2.4 Zákon o prekursorech drog.....	25
3.3 Mezinárodní protidrogové úmluvy	26
4 Metodika vyšetřování drogové kriminality	28
4.1 Kriminalistická charakteristika	29
4.2 Pachatelé drogové kriminality.....	30

4.3	Typické stopy	33
4.3.1	Dělení typických stop	33
4.3.2	Nalézání typických stop	34
4.4	Typické vyšetřovací situace drogové kriminality.....	36
4.4.1	Zajištění toxikomana	36
4.4.2	Zajištění distributora či překupníka (dealera)	37
4.4.3	Zjištění výrobce drog.....	37
4.4.4	Nález drog při běžných kontrolách.	38
4.4.5	Obecné informace.....	39
4.5	Plánování a organizace vyšetřování	39
4.5.1	Vyšetřovací verze	40
4.6	Zvláštnosti vyšetřování drogové kriminality	42
4.6.1	Zvláštnosti předmětu vyšetřování	42
4.6.2	Zvláštnosti podnětu vyšetřování.....	44
4.6.3	Zvláštnosti počátečních, neodkladných a vyšetřovacích úkonů.....	47
4.6.4	Ohledání místa činu.....	48
4.6.5	Zvláštnosti následných úkonů	54
5	Prevence a práce s veřejností	62
5.1	Prevence	62
5.2	Práce s veřejností.....	63
	Závěr.....	64
	Resume	66
	Seznam použitých zdrojů	67
	Seznam příloh.....	72
	Přílohy	73
	Seznam zdrojů příloh.....	78

Úvod

Téma drog, drogových závislostí a drogové kriminality obecně představuje problém, mající velký společenský dopad na lidi po celém světě, přičemž se nejedná jen o dopady v podobě zdravotních problémů plynoucích z užívání drog a zvýšené kriminality, ale i o značné dopady sociologické. Mezi typické rysy drogové kriminality patří až neuvěřitelná profesionalita, značná organizovanost, neustálá adaptace a vysoká míra opatrnosti pachatelů. Skutečnost, že je drogová kriminalita celosvětovým problémem, vyplývá ze značného množství mezinárodních úmluv zabývajících se užíváním, výrobou, distribucí a obchodem s omamnými a psychotropními látkami. Velmi významná je také mezinárodní spolupráce policejních orgánů, ta hraje zásadní roli ve vyšetřování mezinárodních organizovaných skupin, jež nejsou v případě drogové kriminality vůbec neobvyklé.

Dané téma jsem si vybral především ze zájmu poznat a získat znalosti o kriminalistické metodice a taktice v praxi. Dalším důvodem byla již zmíněná profesionalita a organizovanost pachatelů drogové kriminality a na to navazující důmyslně propracované strategie vyšetřování ze strany policejních orgánů. Toto téma pro mě znamenalo ideální spojení kriminalistiky a trestního práva.

Primárním cílem mé diplomové práce je představení a charakteristika jednotlivých metodických a taktických postupů policejních orgánů užívaných v průběhu vyšetřování drogových trestných činů a poukázat na určité zvláštnosti, jež jsou při vyšetřování drogové kriminality typické. Dalším cílem mé práce je poukázat na důležitou roli mezinárodních úmluv zabývajících se touto problematikou a poukázat na rozdíly mezi jednotlivými drogovými trestnými činy upravenými v trestním zákoníku. Pro naplnění stanovených cílů budu využívat především metody literární rešerše a analýzy, jež budou vycházet zejména z příslušných právních předpisů, odborné literatury a jiných odborných pramenů.

V první kapitole se zaměřím na vymezení základních pojmů vztahujících se k drogové kriminalitě, jelikož správné teoretické chápání těchto pojmů bude rozhodující pro další kapitoly mé práce. V druhé kapitole se zaměřím na obecné dělení drog a následně je rozdělím do jednotlivých kategorií, u nichž uvedu nejběžnější účinky a negativní následky plynoucí z užívání těchto konkrétních drog. V každé kategorii uvedu její nejtypičtější zástupce. Třetí kapitola mé práce bude zaměřena na právní úpravu drogové kriminality, přičemž prvotně se budu věnovat historii a vývoji vnitrostátní právní úpravy, od ní přejdu k současné vnitrostátní

právní úpravě a poté k již zmíněné mezinárodní protidrogové úmluvě. Čtvrtá kapitola bude zdaleka nejrozsáhlejší a nejdůležitější kapitolou mé práce. Bude se věnovat již samotné metodice vyšetřování drogové kriminality, a to v několika podkapitolách orientovaných na jednotlivé specifikace, úkony Policie ČR a situace, jež mohou nastat a jsou typické pro drogovou kriminalitu. Jednotlivé podkapitoly se budou zabývat kriminalistickou charakteristikou drogové kriminality, jednotlivým druhům jejich pachatelů, typickým stopám a jejich nalézání a plánování a organizaci vyšetřování. Za zcela nejdůležitější však považuji podkapitoly zaměřené na typické vyšetřovací situace a na zvláštnosti vyšetřování drogové kriminality. Pátá a také poslední kapitola mé práce bude zaměřena především na důležitou a neodmyslitelnou roli prevence a následně se také krátce zmíní o práci s veřejností v průběhu vyšetřování drogové kriminality.

1 Vymezení základních pojmů

1.1 Droga

Stěžejní definici pojmu droga formulovala Světová zdravotnická organizace (WHO) roku 1969 jako jakoukoliv látku, která po užití v organismu vyvolá změnu jedné nebo více funkcí. Ovšem postupem času došlo k určitému rozšíření této definice a v dnešní době zastává Světová zdravotnická organizace názor, že drogou jsou látky, jejichž důsledkem dochází po jejich přijetí nebo podání do tělesného systému k ovlivnění duševních pochodů (např. vědomí, nálad a emocí).¹

Velice podstatná je také definice, kterou nám poskytl doc. MUDr. Jiří Presl, Ph.D., podle jehož názoru lze za drogu považovat jakoukoliv látku, která splňuje dva základní předpoklady. Prvním z nich je, že daná látka vyvolává psychotropní účinky, tím může být například ovlivnění prožívání okolní reality, nebo změna vnitřního naladění. Druhým předpokladem je schopnost vyvolání závislosti u člověka, jenž danou látku užívá, přičemž každá droga má rozdílný potenciál k vyvolání závislosti.²

1.2 Toxikomanie

V podstatě se jedná o stav chronické intoxikace, jenž neškodí pouze jedinci, ale i společnosti jako celku a dochází k němu opakovaným užíváním drogy. Zcela typickou vlastností tohoto stavu je nepřekonatelná potřeba danou drogu užívat, a to v postupně se zvyšujících dávkách.³ Organizace spojených národů roku 1961 v Jednotné úmluvě o omamných látkách konstatovala, že toxikomanie představuje pro jedince pohromu a pro lidstvo hospodářské i sociální nebezpečí.

¹ WORLD HEALTH ORGANIZATION. *Drugs (psychoactive)*. Online. © 2024a. Dostupné z: <https://www.who.int/health-topics/drugs-psychoactive#tab=tab>. [cit. 2024-01-23].

² ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, s. 14. ISBN 80-244-0709-4.

³ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 10. ISBN 80-7251-219-6.

1.3 Prekursor

Vnitrostátním pramenem práva je zákon č. 272/2013 Sb., o prekurech drog. Podle názoru Celní správy ČR je prekurem chemická látka, jež může být využita k výrobě návykových látek, léčivých přípravků, veterinárních léčivých přípravků a přírodních produktů, které tyto látky obsahují, a lze je jednoduchým způsobem použít či extrahovat.⁴

1.4 Návyková látka

Návykové látky se dají rozdělit do několika kategorií, a to na návykové látky uměle vyrobené neboli syntetické a na návykové látky přírodní, dále na návykové látky legální a nelegální. Návykové látky se také dají rozdělit podle toho, jaký účinek mají na lidské tělo a na vnitřní naladění, toto dělení rozlišuje návykové látky tlumivé, stimulační a halucinogenní.⁵

Demonstrativní výčet návykových látek je obsažen v trestním zákoníku, a jedná se tedy o alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobící nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.⁶

1.5 Omamná látka

Jak již vyplývá z předešlého odstavce, omamné látky se dle § 130 trestního zákoníku řadí pod návykové látky. Podrobný výčet omamných látek je upraven v nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, a to konkrétně v přílohách č. 1 až 3. Zcela nejtypičtějšími a nejznámějšími omamnými látkami jsou například kokain, heroin, konopí nebo opium.

⁴ CELNÍ SPRÁVA ČR. *PREKURSORY DROG*. Online. 4. 10. 2021. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-spolecnosti-a-zivotního-prostředí/Stranky/prekursory.aspx>. [cit. 2024-01-22].

⁵ STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. *Návykové látky (drogy)*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/323-navykovye-latky-drogy>. [cit. 2024-01-22].

⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

1.6 Psychotropní látka

Omamn  i psychotropní látky se podle § 130 trestn ho zákoníku rad  pod n vykov  látky. Podrobn  výčet psychotropních látek je taktéž upraven v nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek. Tento výčet je obsažen v p řiloh ch  . 4 aŹ 7. Mezi nejzn m jř  psychotropní látky patří pervitin, LSD a extáze, p ř emŹ obzvl st  pervitin je na území  esk  republiky velice oblíbenou a uŹ vanou drogou.

2 Dělení drog

Drogy jako takové se dají dělit hned několika způsoby, které jsem již nastínil v podkapitole o návykových látkách. Prvním takovým způsobem je dělení na drogy uměle vyrobené neboli syntetické, semisyntetické a přírodní. Typickým příkladem syntetických drog je pervitin anebo různé taneční drogy, mezi něž patří například extáze. Mezi nejběžnější semisyntetické drogy můžeme zařadit heroin, LSD a kokain. Zcela nejtypičtějším příkladem drog přírodních je pak dozajisté konopí, ale mimo ně se mezi nejběžnější přírodní drogy řadí i opium a různé druhy psychoaktivních hub.⁷ Dalším možným způsobem je dělení na drogy tlumivé, stimulační a halucinogenní.

Pro účely mé diplomové práce je však zcela nejzásadnější dělení na drogy legální a nelegální. Každá země má toto dělení upraveno jinak, ovšem v České republice a v naprosté většině evropských zemí se mezi drogy legální řadí tabák, alkohol a těkavé látky. Mezi drogy nelegální pak typicky patří konopné drogy, opiáty, halucinogeny, stimulační a taneční drogy. Velice zjednodušeně by šlo říci, že mezi nelegální drogy se řadí ty, u kterých je zvýšená šance vzniku závislosti po jejich požití oproti drogám legálním, kde šance vzniku závislosti rovněž existuje, ale mnohonásobně nižší. V následující části své práce se budu dopodrobna zabývat jednotlivými typy drog, které jsem v této kapitole vyjmenoval.

2.1 Tabák

Popularita a užívání tabáku a tabákových výrobků stále klesá, ovšem i přes tuto skutečnost je v České republice tabák stále druhou nejvíce užívanou drogou hned po alkoholu. Podle statistik Světové zdravotnické organizace v roce 2000 užívalo v České republice tabák v podobě cigaret 34,2 % dospělé populace, ovšem v roce 2020 kleslo toto číslo na 30,7 %, tudíž postupná, i když mírná ztráta popularity cigaret a tabákových výrobků je zřejmá.⁸

Tabák jako takový obsahuje jedinou návykovou látkou, a to toxický rostlinný alkaloid zvaný nikotin. Nikotin je bezbarvá tekutina bez zápachu, ale prudce jedovatá a při podání velké dávky může být pro člověka dokonce smrtelná. Závislost na nikotinu má dvě podoby. Tou první je závislost psychosociální, silně

⁷ ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, s. 15. ISBN 80-244-0709-4.

⁸ RITCHIE, Hannah a ROSER, Max. *Smoking*. Online. In: Our World in Data, 10. 11. 2023. Dostupné z: <https://ourworldindata.org/smoking>. [cit. 2024-01-23].

individuální a nedá se procentuálně vyčíslit. Druhou podobou je fyzická drogová závislost, která vzniká přibližně u 60–70 % kuřáků. Co se týče způsobů aplikace tabáku, zcela nejběžnější je tabák, který hoří, v této formě dochází k aplikaci především formou cigaret, můžeme sem také zařadit doutníky a případně i dýmky, ovšem ty už v dnešní době moc časté nejsou. Další formou je aplikace v podobě bezdýmé tabáku, do této kategorie spadá především tabák šňupací, který se aplikuje vdechem do nosních dutin, a tabák žvýkací, jenž se typicky aplikuje vložením „nikotinového sáčku“ pod ret.⁹ V posledních letech se také stávají populární metodou aplikace nikotinu v podobě tzv. elektronické cigarety, jež funguje na principu vaporizéru, jedná se tedy o jakýsi přístroj, jenž slouží ke změně skupenství pevné nebo kapalné látky na skupenství plynné.

Nejpodstatnější vliv tabáku spočívá v jeho negativním dopadu na celkový zdravotní stav jeho uživatelů. Světová zdravotnická organizace uvádí, že ročně umře více než 8 000 000 lidí z důvodu užívání tabákových výrobků, mimo to dochází také k ročnímu úmrtí více než 1 200 000 lidí v důsledku nepřímého (pasivního) kouření.¹⁰

Z hlediska právní úpravy nám tabák a tabákové výrobky upravují dva zákony, a to zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, konkrétně se jedná o § 3–10 tohoto zákona, přičemž je v tomto zákoně upravena především dostupnost tabákových výrobků a stanovení podmínek pro jejich prodej a užívání. Druhým zákonem, jenž upravuje tabákové výrobky, je zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, který se zabývá informační povinností dovozců a výrobců tabákových výrobků, ale především upravuje podmínky jejich výroby.

2.2 Alkohol

Alkohol je zcela bezesporu nejužívanější legální drogou na světě, což platí i pro Českou republiku, kde patří mezi nejoblíbenější alkoholické nápoje pivo. Vyplývá to ze statistik Českého statistického úřadu z roku 2022. V tomto roce jeden obyvatel v České republice spotřeboval průměrně 169,5 litrů alkoholických nápojů,

⁹ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 205. ISBN 80-86734-05-6.

¹⁰ WORLD HEALTH ORGANIZATION. *Tabacco*. Online. © 2024b. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/tobacco#tab=tab_1. [cit. 2024-01-23].

z toho bylo až neuvěřitelných 142,9 litrů právě piva.¹¹ Alkohol jako takový je všeobecně akceptovanou drogou a k jeho konzumaci dochází v různých podobách téměř po celém světě. Existují ovšem určité výjimky, jimiž jsou například země, kde převažuje islámsky věřící obyvatelstvo. V takových zemích pak ke konzumaci alkoholu příliš nedochází, protože islámské náboženství považuje alkohol za jed.

Při pravidelné konzumaci alkoholu dochází k velkému riziku vzniku závislosti, přičemž nadměrné požívání alkoholu danou osobou bývá dnes již běžně označováno jako alkoholismus. Tento stav se od roku 1951 začal považovat za medicínský problém, a to především díky Světové zdravotnické organizaci.¹² Pravidelná konzumace alkoholu však nese velká rizika, a to nejen v podobě rizik zdravotních, ale také rizik psychických. Z problémů zdravotních se jedná nejčastěji o cirhózu jater, rakovinu jícnu, žaludku a tenkého střeva, dále je u osob nadměrně užívajících alkohol zvýšené riziko výskytu cukrovky a mnoho dalších zdravotních problémů. Co se týče problémů psychických, ty stejně jako problémy zdravotní vznikají dlouhodobou konzumací alkoholu ve vyšší míře. Typickým projevem těchto problémů jsou psychotické poruchy, alkoholická halucinóza nebo amnestický syndrom.¹³

Z hlediska právní úpravy je dostupnost alkoholických nápojů upravena zákonem č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, v § 11–16. Výrobu, skladování, oběh, úpravu a evidenci lihu upravuje zákon č. 61/1997 Sb., o lihu.

Velice důležitý je také vztah alkoholu a trestné činnosti, jelikož podle statistik Policie ČR bylo v roce 2023 spácháno přibližně 6,5 % veškeré trestné činnosti právě pod vlivem alkoholu.¹⁴ Z tohoto důvodu je důležitá právní úprava obsažená v trestním zákoníku, jenž na takovéto situace myslí a upravuje dvě skupiny trestných činů souvisejících s alkoholem. Tím častějším je trestný čin opilství upravený v § 360 trestního zákoníku, avšak toto ustanovení upravuje dva různé případy spáchání trestného činu pod vlivem alkoholu. Prvním případem je situace, kdy pachatel spáchá trestný čin z nedbalosti, tzn. že spočívá v přivedení se do stavu nepřičetnosti. Druhým případem je tzv. napití na kuráž, v tomto případě je

¹¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Spotřeba alkoholických nápojů na 1 obyvatele v České republice*. Online. 12. 12. 2023. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/graf-spotreba-alkoholickych-napoju-na-1-obyvatele-v-ceske-republice>. [cit. 2024-01-23].

¹² KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 151. ISBN 80-86734-05-6.

¹³ Tamtéž, s. 154–155.

¹⁴ POLICIE ČR. *Statistické přehledy kriminality za rok 2023*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2023.aspx>. [cit. 2024-01-23].

pachatel již předem rozhodnutý spáchat trestný čin a požití alkoholu má sloužit pouze k jakémusi povzbuzení v trestné činnosti. Druhým trestným činem, který trestní zákoník v souvislosti s alkoholem upravuje, je podávání alkoholu dítěti podle § 204.¹⁵

2.3 Těkavé látky

Těkavé látky nejsou na území České republiky příliš populární, dle statistik Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti je užilo v průběhu svého života přibližně 5 % dospívající mládeže, což je v porovnání s ostatními drogami spíše podprůměrné číslo.¹⁶ Dle mého názoru je však největším problémem a rizikem těkavých látek jejich snadná dostupnost, protože se vyskytují například v různých ředidlech, lepidlech a rozpouštědlech, jež jsou běžně dostupná v obchodech a v porovnání s ostatními drogami jsou i poměrně levná.

Zcela nejběžněji užívanou těkavou látkou je toluen, jenž se vyskytuje právě v různých ředidlech a rozpouštědlech. Jedná se o bezbarvou kapalinu získávanou z ropy, k jejíž aplikaci dochází inhalací. Další, i když už méně užívané těkavé látky, jsou například benzin, trichlorethylen nebo rajský plyn.

Jak jsem již zmínil v předešlém odstavci, k aplikaci toluenu dochází inhalací, a to především vdechováním výparů toluenu z napuštěné tkaniny, další metodou je přetažení plastového sáčku přes hlavu a pod ním dochází k inhalaci. Ovšem tato metoda je velice nebezpečná a je při ní zvýšené riziko smrti. Po inhalaci toluenu se dostavuje pocit euforie, dochází k poruchám vnímání a případně až k barevným halucinacím. Ovšem dlouhodobé užívání toluenu s sebou nese značné fyzické a psychické problémy, a to v podobě celkového otupění, poruch chování v podobě agresivity a lability. Velice častým následkem je také poleptání dýchacích cest, toxické poškození jater a ledvin.¹⁷

¹⁵ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard; PUŠ, Jaroslav; NOVOTNÝ, František; STOČESOVÁ, Simona et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 305. ISBN 978-80-7380-488-6.

¹⁶ CHOMYNOVÁ, Pavla; GROHMANNOVÁ, Kateřina; DVOŘÁKOVÁ, Zuzana a ORLÍKOVÁ, Barbora. *Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2023, s. 67. ISBN 978-80-7440-311-8.

¹⁷ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 193–194. ISBN 80-86734-05-6.

2.4 Konopné drogy

Konopí jako takové stále patří v České republice mezi drogy nelegální, ovšem v posledních letech se stále více začínají objevovat diskuse politických stran o jeho legalizaci. Je však několik zemí, kde konopí již legální je, jedná se například o Kanadu, Maltu nebo některé státy USA. Také existuje několik zemí, kde je konopí dekriminlizováno, příkladem může být Nizozemsko, Brazílie, Itálie, Portugalsko atd. Dle mého názoru je legalizace konopí v České republice pouhou otázkou času, hlavním důvodem je dle mého názoru stále větší společenská akceptovatelnost této drogy, která částečně vyplývá z jejího hojného užívání, jemuž se budu věnovat níže. Osobně si otázkou legalizace konopí nejsem úplně jistý, ovšem domnívám se, že právě stále rostoucí akceptovatelnost této drogy a rostoucí počet jejích uživatelů postupem času donutí politické strany učinit tento krok.

Konopné drogy se řadí na pomyslné první místo napříč všemi nelegálními drogami co do počtu uživatelů. Podle Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti je v roce 2022 užilo 6–10 % populace České republiky starší 15 let.¹⁸

Konopné drogy se vyskytují ve dvou základních formách, a to jako marihuana a hašiš. Marihuanou se rozumí usušené květenství a horní lístky rostliny konopí, ovšem pouze ze samičí rostliny. Hašiš je konopná pryskyřice, jež obsahuje nepatrné množství květenství. Naprosto nejběžnějším způsobem užívání konopných látek je kouření, v poslední době se však stále častěji objevují i různé varianty, kdy je konopí užíváno jako součást pokrmů.¹⁹ Aktivní a jedinou látkou, jež má psychotropní účinky a kterou konopí obsahuje, je tetrahydrocannabinol neboli THC, dále se v konopí ve značné míře objevuje cannabidiol neboli CBD a cannabinol neboli CBN. Na výši obsahu THC v dané rostlině konopí má vliv několik vnějších faktorů, především se jedná o podmínky, v jakých byla rostlina pěstována.²⁰

¹⁸ CHOMYNOVÁ, Pavla; GROHMANNOVÁ, Kateřina; DVOŘÁKOVÁ, Zuzana a ORLÍKOVÁ, Barbora. *Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2023, s. 10. ISBN 978-80-7440-311-8.

¹⁹ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 175–176. ISBN 80-86734-05-6.

²⁰ UNODC. *Terminology and Information on Drugs*. 3rd ed. United Nations Publication, 2016, s. 1–5. ISBN 978-92-1-148287-4.

Mezi nejběžnější účinky po požití patří pocit pohody nebo uvolnění, pocit hladu, deformace vnímání času a prostoru. Mohou však nastat i negativní účinky, jimiž mohou být například panické a úzkostné stavy, rudnutí očí nebo zvýšený srdeční tep. Toto je však pouze několik z mnoha účinků, které mohou konopné látky vyvolat, jsou silně individuální a odvíjí se od mnoha faktorů jako psychický stav člověka obecně nebo jeho naladění před požitím konopné látky.²¹ Dlouhodobé užívání konopných látek má také svá rizika – jedná se především o možnost výskytu duševních poruch, problémy s plícemi, rozvoj schizofrenie u zranitelných jedinců, zhoršení krátkodobé paměti nebo zhoršení schopnosti soustředění.²²

2.5 Opiáty

Opiáty se vyrábějí z makovic opiového máku, který se ve velkém pěstuje například v Afghánistánu, Iránu nebo Thajsku. Patří k méně tradičním a užívaným drogám, ovšem když již k požití dojde, existuje velké riziko vzniku závislosti, která se rozvíjí již po několika týdnech užívání. Nejběžnějším opiátem je heroin, mimo heroin však existují i další druhy, jako jsou například braun nebo metadon, ty jsou však v porovnání s heroinem užívány méně.

Heroin se řadí mezi semisyntetické drogy a jedná se o derivát z morfinu, přičemž je přibližně dvakrát silnější než morfin a po jeho aplikaci hrozí několikanásobně větší riziko vzniku závislosti. Barva heroinu se odvíjí od místa, kde byly pěstovány makovice, z nichž se vyrábí, hnědá barva je typická pro heroin původem z Afghánistánu nebo Iránu, kdežto bílá barva je typická pro heroin původem z Asie.²³ Heroin jako takový se začal vyrábět a prodávat v druhé polovině 19. století, zpočátku se využíval jako lék a poněkud úsměvné je, že byl prezentován jako lék s minimálním rizikem vzniku závislosti. Důvodem jeho obliby je jeho dobrá rozpustnost v tucích, tato skutečnost má za následek rychlejší a silnější nástup požadovaných účinků.²⁴

²¹ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 176–177. ISBN 80-86734-05-6.

²² UNODC. *Terminology and Information on Drugs*. 3rd ed. United Nations Publication, 2016, s. 6. ISBN 978-92-1-148287-4.

²³ Tamtéž, s. 17–18.

²⁴ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 161. ISBN 80-86734-05-6.

Opiáty se dají užívat hned několika způsoby, a to buď kouřením, šňupáním, inhalací z aluminiové folie nebo nitrožilně. Nitrožilní užití patří především u heroinu k těm nejpoužívanějším způsobům, je však bohužel i nejnebezpečnější.²⁵

Nejběžnějšími pozitivními účinky po požití opiátu je pocit pohody a euforie, spokojenost, úleva od bolesti a od emocionálních a fyzických strádání. Negativní účinky se vyskytují v podobě ospalosti, snížené schopnosti soustředění, potenciální nevolnosti a zvracení, problémů s dýcháním a zúžených zornic. Po dlouhodobějším užívání dochází k poškození struktur v nose, pokud se opiáty užívaly šňupáním, dále dochází k dýchacím potížím, hubnutí a zácpě. Osoba, která je již závislá a rozhodne se daný opiát přestat užívat, má velkou pravděpodobnost výskytu abstinenčního syndromu v podobě křečí, průjmu, třesu těla, pocení, horeček, zimnice atd.²⁶

2.6 Halucinogeny

Dalo by se říct, že halucinogeny jsou „nejzajímavější“ nelegální drogou, a to z důvodu jejich neobvyklých účinků na psychiku člověka – těm se budu věnovat později v této kapitole. Halucinogeny se dělí do tří základních skupin. První tvoří semisyntetické a syntetické drogy, do této skupiny se řadí LSD, jež patří mezi nejužívanější halucinogenní drogy. Druhou skupinou jsou halucinogenní drogy přírodní rostlinného původu v podobě hub, typicky se jedná o durman nebo lysohlávkou kopinatou, jež se hojně vyskytuje i v České republice. Třetí a poslední skupinou jsou halucinogenní drogy přírodní živočišného původu, ty jsou však méně časté.²⁷

Dle statistik užilo přibližně 5–6 % dospělých v průběhu svého života halucinogenní látku, ale tato statistika se váže pouze na území České republiky.²⁸ Nejběžněji se halucinogenní látky užívají perorálně, v případě hub se polykají celé syrové houby, nevylučuje se však jejich tepelná úprava.

²⁵ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 161. ISBN 80-86734-05-6.

²⁶ UNODC. *Terminology and Information on Drugs*. 3rd ed. United Nations Publication, 2016, s. 19. ISBN 978-92-1-148287-4.

²⁷ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 169. ISBN 80-86734-05-6.

²⁸ CHOMYNOVÁ, Pavla; GROHMANNOVÁ, Kateřina; DVOŘÁKOVÁ, Zuzana a ORLÍKOVÁ, Barbora. *Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2023, s. 8. ISBN 978-80-7440-311-8.

LSD se převážně vyskytuje ve formě malých papírových čtverečků, jež se taktéž užívají perorálně a nechávají se postupně rozpustit v ústech pod jazykem. Některé halucinogenní látky se však mohou i inhalovat.²⁹

Nástup účinků halucinogenních látek bývá u některých jedinců doprovázen nevolností či mírným chvěním těla. Jak již vyplývá z pojmenování těchto látek, zcela nejběžnějším účinkem po požití je výskyt halucinací, jejichž intenzita se odvíjí od množství halucinogenních látek, jež daná osoba užila. Halucinace bývají často doprovázeny zvýšeným vnímáním barev, mírnou euforií, zvýšenou citlivostí prostorového vnímání a dalšími vedlejšími účinky. Po aplikaci vyšší dávky halucinogenní látky však může nastat i mnoho negativních jevů, takovému stavu se slangově říká „bad trip“ a jeho příznaky jsou silně individuální. Může se jednat například o paranoiditu, poruchu pozornosti nebo úsudku a v krajních mezích může dojít i ke stavu derealizace. V takovém případě může daná osoba pocítovat stav úplného odcizení od vlastního těla. Ovšem celkový průběh a účinky, jež daná látka na osobu má, je věc silně individuální a velkou roli hraje psychické a fyzické naladění dané osoby před užitím. Celková délka intoxikace se pohybuje přibližně v rozpětí od 3 do 8 hodin, ale i tato skutečnost je velice individuální a odvíjí se především od množství a síly užití látky. Jednou z výhod halucinogenních drog je, že je u nich poměrně nízké riziko vzniku závislosti a taktéž je velice nepravděpodobná smrt předávkováním. Mezi rizika dlouhodobého užívání spadají především psychické problémy a u užívání halucinogenních látek v podobě hub a rostlin může dojít k poškození jater či k srdečním problémům.³⁰

2.7 Stimulační drogy

Stimulační látky jsou typické tím, že působí budivým efektem na centrální nervový systém. Mezi nejběžnější stimulační drogy patří kokain a pervitin, kokain se řadí mezi drogy přírodní a je obsažen v listech keře s názvem koka pravá, pervitin se řadí mezi drogy syntetické.³¹ Kokain nebo pervitin užilo alespoň jednou za svůj život přibližně 2–3 % dospělých na území České republiky.³²

²⁹ UNODC. *Terminology and Information on Drugs*. 3rd ed. United Nations Publication, 2016, s. 48–52. ISBN 978-92-1-148287-4.

³⁰ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 169–171. ISBN 80-86734-05-6.

³¹ Tamtéž, s. 164–166.

³² CHOMYNOVÁ, Pavla; GROHMANNOVÁ, Kateřina; DVOŘÁKOVÁ, Zuzana a ORLÍKOVÁ, Barbora. *Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2023, s. 8. ISBN 978-80-7440-311-8.

Téměř většina kokainu se vyprodukuje v Jižní Americe, v roce 2020 se až neuvěřitelných 61 % vyprodukovalo v Kolumbii, zbytek produkce kokainu se pak odehrává především v Peru a Bolívii.³³ Kokain má podobu bílého prášku nebo tablet a k jeho aplikaci dochází nejčastěji šňupáním, je možné i nitrožilní podání, to je však téměř nevyužívané. Po požití kokainu dochází k euforii, zvýšené touze po pohybu a zvýšeným výkonům, může docházet i ke ztrátě zábrán, ke zvýšení pozornosti a přílivu množství energie. Doba trvání účinků kokainu je však velice krátká, účinky začínají již přibližně po půl hodině odeznívat, proto se kokain zpravidla užívá opakovaně v krátkých intervalech, aby k odeznění jeho účinků nedošlo. Následují silná únava a pocity deprese. Kokain vyvolává silnou psychickou závislost a jeho dlouhodobé užívání s sebou nese velké riziko psychických problémů, především se jedná o panické ataky, stav úzkosti a paranoidní stavy. Dlouhodobé užívání dále způsobuje velké srdeční potíže, zcela nevyhnutelné je také poškození nosní sliznice v případě, že se kokain užívá šňupáním.³⁴

Co se pervitinu týče, není žádným tajemstvím, že se v minulosti ve velkém vyráběl právě na území České republiky. Byly doby, kdy se z České republiky exportovalo největší množství pervitinu v rámci EU. Tento trend se však v posledních letech mění a velká část výroby se v posledních letech z důvodu příznivějších podmínek přesouvá především do Nizozemí. Na území České republiky momentálně převažují spíše malé varny s výrobní kapacitou v rámci jednotek kilogramů.³⁵ V případě čistého pervitinu se jedná o bílý mikrokrytalický prášek hořké chuti, ovšem málokdy se na trhu vyskytne čistý, a proto má zpravidla lehce žlutou barvu. Pervitin se podobně jako kokain užívá především šňupáním, je však možnost užití i ústně či nitrožilně. Užití pervitinu vede především k euforii a ke zvýšení výkonnosti celého organismu, může také způsobit snížení únavy, motorický neklid, zvýšení krevního tlaku, rozšíření zorniček, zvýšení pozornosti a urychlení toku myšlenek. Nebezpečným příznakem po užití je nechutenství, daná osoba tedy nemá chuť k jídlu, což ve spojení s již zmíněnými účinky a s faktem, že po požití pervitinu pracuje organismus až do vyčerpání sil, je poměrně nebezpečná

³³ EUROPEAN MONITORING CENTRE FOR DRUGS AND DRUG ADDICTION. *Coca and cocaine production*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets/cocaine/production> en. [cit. 2024-01-28].

³⁴ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 165–166. ISBN 80-86734-05-6.

³⁵ FRYDRYCH, Jakub. *Výroční zpráva Národní protidrogové centrály za rok 2022*. Online. In: Police ČR, 26. 6. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zprava-narodni-protidrogove-centraly-za-rok-2022.aspx>. [cit. 2024-01-28].

kombinace. Po odeznění účinků nastupuje fáze depresí a vyčerpání, již se slangově říká dojezd. U pervitinu je poměrně nižší riziko vzniku závislosti než u kokainu, ovšem dlouhodobé užívání s sebou nese značné zdravotní a psychické problémy. Velice závažným rizikem je vznik organické mozkové psychosyndromy, dalšími riziky jsou bolesti u srdce, podvýživa, krvácení v plicích a játrech.³⁶

2.8 Taneční drogy

Taneční drogy mají do jisté míry podobné účinky jako drogy simulační a do jisté míry i podobné účinky jako drogy halucinogenní, ovšem jak již vyplývá z názvu, jsou typické tím, že se užívají na různých tanečních diskotékách a tanečních festivalech. Především jsou oblíbené u mladších lidí, kteří je užívají na tanečních akcích, kde hraje převážně moderní elektronická hudba ve stylu techno, house atd.

Zcela nejtypičtější taneční drogou je extáze, zkušenost s ní má přibližně 4–6 % dospělých.³⁷ Účinnou látkou, jež je v extázi obsažena, je MDMA. V čisté formě je extáze krystalická, bílá a silně hořká látka, ovšem na trhu je zpravidla dostupná ve formě kulatých tablet a zřídka se vyskytuje v podobě prášku. Tyto tablety se tedy užívají perorálně a účinky zpravidla začínají nastupovat po 30 minutách až 1 hodině po požití. Následně účinky odezní přibližně po 5 až 7 hodinách, tato doba se odvíjí od velikosti obsahu MDMA v dané tabletě a také od typu jedince, jenž extázi užije. Je ovšem velice časté, že tablety extáze obsahují malé množství MDMA, a proto často dochází k užití více než jedné tablety extáze za účelem silnějšího účinku a prodloužení stavu jeho trvání. Ten totiž sice trvá přibližně 5 až 7 hodin, ale je zcela běžné, že dané účinky začínají již po 2 až 3 hodinách od užití slábnout.³⁸

Podobně jako tomu bylo u stimulačních drog, i extáze působí především na centrální nervový systém. Mezi žádoucí efekty po požití patří především prudké zvýšení fyzické, ale i emocionální energie. Zvýšení emocionální energie má zpravidla za následek větší empatii a pocit blízkosti k ostatním lidem, dochází také ke zvýšené potřebě komunikovat s lidmi a sblížovat se. Po požití však může dojít

³⁶ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 166–167. ISBN 80-86734-05-6.

³⁷ CHOMYNOVÁ, Pavla; GROHMANNOVÁ, Kateřina; DVOŘÁKOVÁ, Zuzana a ORLÍKOVÁ, Barbora. *Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2023, s. 8. ISBN 978-80-7440-311-8.

³⁸ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 200–201. ISBN 80-86734-05-6. .

i k mnoha negativním a nežádoucím účinkům, a to k pocitu neklidu a deprese, zvýšení krevního tlaku, nevolnosti a případnému zvracení. Nebezpečná je situace, kdy jedinec po požití necítí pocit únavy, což ve spojitosti s velkým výdejem energie v podobě tancování může mít za následek tělesné vyčerpání. Problémy po dlouhodobém užívání extáze se vyskytují především v podobě poškození mozku, jater a srdce, dále například v podobě snížené schopnosti soustředění a vzniku psychických poruch.³⁹

³⁹ UNODC. *Terminology and Information on Drugs*. 3rd ed. United Nations Publication, 2016, s. 35–36. ISBN 978-92-1-148287-4.

3 Právní úprava drogové kriminality

3.1 Historie vnitrostátní právní úpravy drogové kriminality a její vývoj

Počátek vnitrostátní i mezinárodní právní úpravy drogové kriminality se datuje na počátek 20. století, tudíž neexistuje příliš dlouho, ovšem její vývoj byl velice rychlý, a to z důvodu masivního nárůstu užívání drog, ale především také z důvodu nárůstu ilegálního obchodu s nimi. Drogová problematika postihla na počátku 20. století výrazně celý svět a tato situace vyústila v roce 1909 v uspořádání první mezinárodní konference zaměřené na drogovou problematiku v Šanghaji. Z této konference následně vznikla a v roce 1925 vzešla v platnost Mezinárodní úmluva o opiu.⁴⁰

Na území Československé republiky se první vážné problémy s drogovou kriminalitou začaly vyskytovat po 1. světové válce, a to konkrétně v letech 1920–1925. Nešlo o problémy z hlediska užívání drog občany tehdejší Československé republiky, nýbrž o problémy s nelegálním obchodem s drogami. V tomto období sloužilo Československo kvůli své poloze a poměrně nízkým trestům za spáchání drogové kriminality především jako tranzitní země. Ovšem do jisté míry bylo Československo i zemí cílovou. Právní úprava nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek byla upravena v zákoně č. 128/1923 Sb., z. a n., jenž považoval ilegální obchod s těmito látkami za pouhý přestupek.⁴¹

Velice významný byl rok 1938, kdy došlo k přijetí zákona č. 29/1938 Sb., z. a n., na jehož základě došlo k zavedení mezinárodních úmluv do právního řádu Československé republiky. Tento zákon byl velice důležitý z hlediska vymezení mnoha základních pojmů, rozdělení omamných látek do 4 základních skupin a stanovení mnoha práv a povinností pro státní i nestátní orgány a osoby, čímž se vytvořily lepší podmínky pro státní dozor. Dalším významným zákonem byl trestní zákon č. 86/1950 Sb., jenž obsahoval základní trestněprávní úpravu nedovolené výroby a držení drog, přičemž tato úprava byla dokonce částečně podobná dnešní

⁴⁰ NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI. *Zaostřeno na drogy 2*. Online, PDF. Praha: Vláda ČR, 2009 s. 2. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/dokumenty/publikace/zaostreno_na_drogy_200902v2_www.pdf. [cit. 2024-01-28].

⁴¹ Tamtéž.

právní úpravě. Úprava drogové kriminality obsažená v trestním zákoně z roku 1950 byla pouze s minimálními změnami převzata do trestního zákona č. 140/1961 Sb.⁴²

Velké změny přišly po roce 1989, v tomto období se začalo přistupovat ke komplexnímu řešení protidrogové politiky. V rámci této protidrogové politiky byly stanoveny jakési základní pilíře, na něž se kladl silný důraz. Prvním a nejpodstatnějším pilířem bylo zaměření na prevenci, jedná se o aktivity cílené na předcházení užívání drog. Druhým pilířem je léčba a resocializace, třetí pilíř je orientován na snížení zdravotních a sociálních rizik po požití drogy a čtvrtý pilíř je zaměřen na celkové snížení dostupnosti drog.⁴³

3.2 Současná vnitrostátní právní úprava drogové kriminality

3.2.1 Trestní zákoník

Trestní zákoník, zákon č. 40/2009 Sb. upravuje drogové trestné činy v hlavě VII. díl 1, jedná se tedy o trestné činy obecně ohrožující, konkrétně jsou tyto trestné činy obsaženy v § 283–289 tohoto zákona. Trestní zákoník je bezesporu nejdůležitějším vnitrostátním právním pramenem upravujícím drogovou kriminalitu. Primárním společným objektem trestných činů uvedených v § 283–289 „je ochrana společnosti a jednotlivých lidí před možným ohrožením vyplývajícím z nekontrolovaného nakládání s uvedenými látkami. Sekundárním objektem je zájem na ochraně společnosti před ohrožením vyplývajícím ze zneužívání uvedených látek“⁴⁴.

Nejširší pojetí skutkové podstaty drogových trestných činů je obsaženo v § 283, jenž upravuje všechny trestné činy spojené s nedovolenou výrobou či jiným nakládáním s omamnými a psychotropními látkami. Pojem „jiné nakládání“ v sobě skrývá v podstatě jakoukoliv formu distribuce pro jiného, jedná se tedy o dovoz, vývoz, převoz, nabídnutí, zprostředkování, prodej nebo jiné opatření druhému nebo přechování pro jiného. Pojem výroba se v případě trestného činu dle § 283 rozumí všechny procesy včetně produkce, dle čl. 1 písm. t) Jednotné úmluvy o omamných látkách. Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961

⁴² NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI. *Zaostřeno na drogy 2*. Online, PDF. Praha: Vláda ČR, 2009 s. 2–3. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/dokumenty/publikace/zaostreno_na_drogy_200902v2_www.pdf. [cit. 2024-01-28].

⁴³ Tamtéž, s. 3–5.

⁴⁴ CHMELÍK, Jan et al. *Trestní právo hmotné zvláštní část*. Praha: Linde, 2010, s. 224. ISBN 978-80-7201-820-8.

vydaná OSN říká, že produkcí se rozumí proces, jenž spočívá v získávání opia, listů koka, konopí a konopné pryskyřice z rostlin, které tyto plody obsahují. Subjektem tohoto trestného činu může být fyzická i právnická osoba.⁴⁵ Poněkud specifickým subjektem může být lékař, jenž se dopustí trestného činu podle § 283 v okamžiku, kdy svým pacientům neoprávněně předepíše jakékoliv léky obsahující omamnou či psychotropní látku, či prekursor v případě, pokud si je vědom, že dané množství léků v žádném případě neodpovídá zdravotnímu stavu daného pacienta, jenž může tyto léky zneužít.⁴⁶ Dále platí, že příprava tohoto činu je trestná, to však platí pouze při naplnění zvláštní přitěžující okolnosti uvedené v odst. 2, 3 nebo 4 tohoto ustanovení. I v případě pouhého pokusu je u tohoto trestného činu přiznána stejná trestní sazba jako trestnému činu dokonanému. Co se týče trestní sazby odnětí svobody, máme u tohoto trestného činu poměrně velký rozptyl. V případě 1. odstavce je tato sazba stanovena na jeden rok až pět let, ovšem v případě odstavce 4 je tato sazba stanovena již na deset až osmnáct let. Mimo trest odnětí svobody se taktéž připouští peněžitý trest a propadnutí majetku.⁴⁷ V úvahu také připadá uložení ochranného léčení, a to u pachatele oddávajícího se zneužívání návykových látek v případě, spáchal-li trestný čin pod vlivem návykové látky, při jejím zneužívání nebo spáchal-li trestný čin v souvislosti s jejím zneužíváním.⁴⁸

Trestný čin přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu je upraven v § 284 trestního zákoníku. Tento čin je specifický tím, že jeho skutková podstata je vázána na přechovávání takové látky pro vlastní potřebu v množství větším než malém. Vznik tohoto ustanovení byl tedy jakousi reakcí zákonodárce na ty případy, v nichž nebylo možné prokázat přechování dané látky pro jiného. Množství větší než malé je však jakýsi abstraktní pojem, ale obecně se tím rozumí množství, které vícenásobně převyšuje běžnou dávku obvyklého konzumenta. Množství větší než malé je také zcela kritické pro rozdělení mezi trestným činem a přestupkem. Toto ustanovení je dále významné z hlediska rozdělení drog na měkké a tvrdé na základě toho se v tomto paragrafu také rozděluje výše trestní sazby.⁴⁹ V případě 1. odstavce se jedná o drogy měkké, jako je například konopí, při přechovávání látek uvedených v 1. odstavci hrozí trest odnětí svobody až na jeden rok, dalším trestem, který jde

⁴⁵ CHMELÍK, Jan et al. *Trestní právo hmotné zvláštní část*. Praha: Linde, 2010, s. 224–226. ISBN 978-80-7201-820-8.

⁴⁶ ŠÁMAL, Pavel et al. *Trestní zákoník III Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3713. ISBN 978-80-7400-893-1.

⁴⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2008, sp. zn. 7 Tdo 140/2008.

⁴⁹ CHMELÍK, Jan et al. *Trestní právo hmotné zvláštní část*. Praha: Linde, 2010, s. 226–227. ISBN 978-80-7201-820-8.

za tento skutek udělit, je zákaz činnosti nebo propadnutí věci. V případě 2. odstavce se jedná o přechovávání látek, jež nejsou uvedeny v 1. odstavci, nebo jed v množství větším než malém, za spáchání tohoto trestného činu hrozí trest odnětí svobody až na dva roky a dále trest zákazu činnosti nebo propadnutí věci. Kvalifikovaná skutková podstata je stanovena v 3. odstavci a jde o spáchání tohoto činu ve větším rozsahu. Za spáchání takového trestného činu hrozí odnětí svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitý trest. Subjektem zde může být stejně jako u trestného činu podle § 283 jak fyzická, tak i právnická osoba a z hlediska subjektivní stránky se vyžaduje úmyslné zavinění.⁵⁰ Poněkud zvláštního přístupu za spáchání trestného činu podle § 284 se dostává osobám zcela závislým na droze, na něž je potřeba hledět jako na nemocné, a nelze proto předpokládat vliv trestního postihu na řešení drogové problematiky. V případě trestání je tedy uplatňován poměrně smířlivý přístup, například v podobě podmíněného upuštění od potrestání či nepokládání recidivy za přitěžující okolnost. U osob závislých na drogách se upřednostňuje co nejvíce využívat ochranné léčení, což je mimo jiné doporučeno i v čl. 36 odst. 1 písm. b) Jednotné úmluvy o omamných látkách.⁵¹

Trestný čin nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku je obsažen v § 285 trestního zákoníku. Stejně jako u trestného činu dle § 284 je i tento trestný čin specifický tím, že se vztahuje pouze na pěstování takových rostlin pro vlastní potřebu v množství větším než malém. Trestný čin dle § 285 je privilegovanou skutkovou podstatou vůči § 283, jelikož pěstování podle tohoto ustanovení slouží pouze k samozásobitelství, nikoli k další distribuci takové látky.⁵² S tím souvisí i menší společenská škodlivost, jelikož v případě samozásobitelství nemůže dojít k ohrožení života a zdraví třetích osob. Vzhledem k této skutečnosti ukládá trestní zákoník za trestný čin podle § 285 mírnější tresty než za trestný čin podle § 283.⁵³ Odstavec 1 tohoto ustanovení upravuje pěstování rostlin konopí v množství větším než malém a stanovuje za tento trestný čin odnětí svobody až na šest měsíců, propadnutí věci nebo peněžitý trest. V odstavci 2 tohoto ustanovení je upraveno pěstování hub, případně jiných rostlin, jež nejsou obsaženy v odstavci 1, obsahujících omamnou nebo psychotropní látku. Za tento trestný čin

⁵⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů .

⁵¹ ŠÁMAL, Pavel et al. *Trestní zákoník III Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3737. ISBN 978-80-7400-893-1.

⁵² CHMELÍK, Jan et al. *Trestní právo hmotné zvláštní část*. Praha: Linde, 2010, s. 227–229. ISBN 978-80-7201-820-8.

⁵³ ŠÁMAL, Pavel et al. *Trestní zákoník III Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3743. ISBN 978-80-7400-893-1.

lze uložit trest odnětí svobody až na jeden rok, propadnutí věci nebo peněžítý trest. Vyšší trestní sazby odnětí svobody upravuje odstavec 3 a 4, k jejich naplnění dojde, jestliže takováto činnost byla konaná ve větším či značném rozsahu. Trestný čin podle § 285 může spáchat fyzická i právnická osoba a vyžaduje se subjektivní zavinění.⁵⁴ Nejčastěji dochází k naplnění trestného činu podle § 285 odst. 1, jde tedy o pěstování konopí, proto považuji za nezbytné zmínit stanovisko Nejvyššího soudu zabývající se touto problematikou. Toto stanovisko říká, že neoprávněné vypěstování rostlin konopí pro vlastní potřebu v množství větším než malém může být trestným činem podle § 285 odst. 1 jen tehdy, pokud daný pachatel dále nepoužije vypěstované rostliny k výrobě či je nebude dále upravovat (tím se rozumí úprava do stavu způsobilého ke spotřebě v podobě marihuany nebo získání psychotropní látky tetrahydrokanabinolu) nebo s ohledem na konkrétní množství vypěstovaných rostlin a způsob jejich pěstování nelze dovodit skutečnost opatření této látky pro jiného.⁵⁵

Trestný čin výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu je upraven v § 286 trestního zákoníku. Hlavním účelem vzniku tohoto ustanovení je zájem státu na ochraně lidského života a zdraví, sekundárním účelem je poté snaha o regulaci obchodu s takovými látkami. Výroba nebo držení se v případě tohoto trestného činu nevztahuje jen pro sebe, ale i pro jiného. Hlavními látkami, jež slouží k výrobě omamných a psychotropních látek, jsou prekursori, jež jsem charakterizoval na začátku své práce. Subjektem může být opět fyzická i právnická osoba a taktéž se u tohoto trestného činu vyžaduje úmyslné zavinění.⁵⁶ Je podstatné zmínit, že se musí skutečně jednat o předmět, jenž je určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, aby došlo k naplnění trestného činu podle § 286. V žádném případě tedy nestačí pouze fakt, že daný předmět je způsobilý k výrobě omamné či psychotropní látky.⁵⁷ Kdo naplní skutečnosti stanovené v 1. odstavci tohoto ustanovení, tedy že vyrobí či drží předmět k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky či jedu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let, dále mu může být uložen trest propadnutí věci, zákaz činnosti a peněžítý trest.

⁵⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů .

⁵⁵ Stanovisko Nejvyššího soudu zde dne 4. 12. 2014 se sp. zn. Tpjn 300/2014.

⁵⁶ CHMELÍK, Jan et al. *Trestní právo hmotné zvláštní část*. Praha: Linde, 2010, s. 229. ISBN 978-80-7201-820-8.

⁵⁷ ŠÁMAL, Pavel et al. *Trestní zákoník III Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3750. ISBN 978-80-7400-893-1.

V případě, kdy daná osoba spáchala tento čin jako člen organizované skupiny, ve značném rozsahu, případně jsou-li naplněny další okolnosti stanovené v 2. odstavci, připouští se vyšší trestní sazba odnětí svobody, a to v rozmezí dvou až deseti let.⁵⁸

Trestný čin šíření toxikomanie je upraven v § 287 trestního zákoníku. Pojem toxikomanie jako takový jsem definoval na začátku své práce, pod šířením toxikomanie se však rozumí svádění jiného k zneužívání návykových látek nebo podporování v takovémto zneužívání, případně i podněcování ke zneužívání této látky či jejího šíření. Šíření toxikomanie se však nevztahuje na alkohol. Má známky účastenství, jelikož se v podstatě jedná o jakýsi návod a pomoc, jež jsou povýšeny na dokonání trestný čin. Důležitý je však rozdíl mezi sváděním a podněcováním, svádění směřuje proti konkrétní osobě, kdežto podněcování směřuje proti předem neurčitému okruhu osob. Pachatelem šíření toxikomanie může být opět jak fyzická, tak i právnická osoba a vyžaduje se úmyslné zavinění.⁵⁹ Důležité je však zmínit, že k naplnění znaků trestného činu šíření toxikomanie není nutné, aby byly dané osoby pachatelem skutečně přesvědčeny ke zneužití návykové látky, tento trestný čin je totiž dokonán samotným sváděním, podporováním, podněcováním či šířením.⁶⁰ Hlavním účelem tohoto ustanovení je zamezit, případně alespoň omezit šíření drogové kultury hrozbou trestního postihu.⁶¹ Za samotné šíření toxikomanie v základní skutkové podstatě stanovené v 1. odstavci hrozí trest odnětí svobody až na tři roky a případně i zákaz činnosti. V případě kvalifikované okolnosti spáchání tohoto trestného činu hrozí přísnější tresty, jedná se o trest odnětí svobody na jeden rok až pět let či peněžitý trest, přičemž za kvalifikovanou okolnost se považuje, spáchala-li daná osoba tento trestný čin jako člen organizované skupiny vůči dítěti nebo prostřednictvím televize, tisku, veřejnou počítačovou síť či obdobným způsobem. Zákon připouští ještě vyšší sazbu trestu odnětí svobody v případě, kdy byl tento čin spáchán vůči dítěti mladšímu patnácti let.⁶²

§ 288 trestního zákoníku se zabývá výrobou a jiným nakládáním s látkami s hormonálním účinkem. Primárním objektem trestného činu podle § 288 je především ochrana zdraví lidí, sekundárním objektem je kontrola výroby

⁵⁸ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁹ CHMELÍK, Jan et al. *Trestní právo hmotné zvláštní část*. Praha: Linde, 2010, s. 230. ISBN 978-80-7201-820-8.

⁶⁰ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočka Olomouc ze dne 17. 9. 1997, sp. zn. 2 To 461/97.

⁶¹ ŠÁMAL, Pavel et al. *Trestní zákoník III Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3758. ISBN 978-80-7400-893-1.

⁶² Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

a nakládání s takovými látkami za jiným než léčebným účelem. Tento trestný čin vznikl v návaznosti na mezinárodní antidopingovou úmluvu.⁶³ Mezi látky s hormonálním účinkem patří například androgenní anabolické steroidy, peptidové hormony, růstové hormony, metabolické modulátory a mnoho dalších látek, jejichž kompletní seznam můžeme nalézt v nařízení vlády č. 454/2009 Sb. Trestné činy spojené s výrobou a jiným nakládáním s látkami s hormonálním účinkem však nejsou pro moji práci příliš důležité a z toho důvodu se jim již nebudu dále věnovat.

Velice důležitý je § 289 trestního zákoníku, který upravuje společná ustanovení, jež mají podstatný vliv na všechny již zmíněné paragrafy. Z těchto společných ustanovení vyplývá pravomoc vlády stanovit, co se považuje za jedy ve smyslu § 283, § 284 a § 286. Nejpodstatnější je však 1. odstavec, jenž uvádí, že zákon stanoví, co se považuje za látky omamné a psychotropní, dále co se považuje za přípravky obsahující omamnou nebo psychotropní látku a prekursory používané k nelegální výrobě omamných a psychotropních látek.⁶⁴ V § 289 odst. 3 je vládě dána pravomoc stanovit, které konkrétní rostliny a houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku podle § 285, a to prostřednictvím nařízení.⁶⁵ V minulosti bylo také v pravomoci vlády nařízením stanovit, co se považuje za množství větší než malé u omamných a psychotropních látek, tato pravomoc však byla v roce 2021 zrušena Ústavním soudem, podle jehož názoru tím docházelo k porušení čl. 39 Listiny základních práv a svobod. V současné době se tak pojem množství větší než malé řídí judikaturou, která je v této problematice poměrně rozsáhlá a ustálená.⁶⁶

3.2.2 Zákon o návykových látkách

Jedná se o zákon č. 167/1998 Sb., jenž nabyl účinnosti 1. 1. 1999. Zákon o návykových látkách byl za dobu své účinnosti několikrát novelizován, k poslední novelizaci došlo v roce 2021 na základě zákona č. 366/2021 Sb.

V současnosti se však jedná již o další novele tohoto zákona, a to z důvodu rostoucí popularity látek, jako jsou kratom či látek HHC a CBD pocházejících z konopí.

⁶³ CHMELÍK, Jan et al. *Trestní právo hmotné zvláštní část*. Praha: Linde, 2010, s. 231–232. ISBN 978-80-7201-820-8.

⁶⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁵ ŠÁMAL, Pavel et al. *Trestní zákoník III Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3777. ISBN 978-80-7400-893-1.

⁶⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 5. 2021, sp. zn. TZ 29/2021.

Hlavním důvodem novely by měla být snadná dostupnost těchto látek dětem, protože přístup k těmto látkám není kontrolován věkem ani místem prodeje. Přestože tyto látky představují malé zdravotní a společenské riziko, může být jejich nadměrná konzumace škodlivá.⁶⁷

Zákon o návykových látkách byl především reakcí na závazky vyplývající České republice z mezinárodního práva. Tento zákon vyplývá především z Jednotné úmluvy o omamných látkách ve znění protokolu o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1972, dále z Úmluvy OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami a také z práva Evropské unie.

Zákon jako takový se dělí do sedmi částí a upravuje například vymezení základních pojmů, zacházení s návykovými látkami a přípravky a způsobilost k takovému zacházení, kontrolu dodržování povinností vyplývajících z tohoto zákona, přestupky a správní tresty, podmínky pěstování konopí a koky a dále dovoz vývoz a tranzitní operace.⁶⁸

3.2.3 Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Jedná se o zákon č. 65/2017 Sb., který nabyl účinnosti 31. 5. 2017. K poslední novelizaci tohoto zákona došlo v roce 2023, a to na základě zákona č. 59/2023 Sb., touto novelou bylo upraveno několik paragrafů, ovšem nejpodstatnější změnou bylo zavedení nového pojmu „nikotinový sáček“. Tato novela byla významná z toho důvodu, že nikotinové sáčky byly díky absenci tabáku v minulosti volně prodejné i osobám mladším 18 let. Tato skutečnost však byla velice problematická, jelikož i přes absenci tabáku jsou tyto výrobky zdraví nebezpečné a může na nich vzniknout závislost.⁶⁹ Jak již vyplývá z názvu zákona, je hlavním cílem tohoto zákona především ochrana zdraví veřejnosti, dalšími cíli tohoto zákona je však i sociální, hospodářská a bezpečnostní ochrana společnosti.

⁶⁷ POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Novela zákona o návykových látkách musí před novými látkami urychleně ochránit hlavně děti*. Online. 9. 8. 2023. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/cms.sqw?z=17798>. [cit. 2024-02-09].

⁶⁸ Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů.

Zákonem o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek došlo k částečné implementaci směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/40/EU, jež upravuje především výrobu, prodej a obchodní podmínky tabákových a souvisejících výrobků.⁷⁰

Tento zákon se dělí na 15 částí a upravuje především opatření zabývající se ochranou zdraví před škodami působenými užíváním návykových látek, podmínky prodeje tabákových a alkoholických výrobků, opatření směřující k omezení užívání návykových látek, působnost správních úřadů a územních samosprávných celků při přijímání a provádění opatření a úpravu přestupků. Tento zákon dále upravuje protidrogovou politiku, kterou provádí vláda, ministerstva a samosprávné celky.⁷¹

3.2.4 Zákon o prekursorech drog

Jedná se o zákon č. 272/2013 Sb., který je účinný od 1. 1. 2014. I tento zákon svým způsobem vychází z mezinárodního práva, a to konkrétně z práva Evropské unie.⁷²

Velice podstatné je v problematice prekursorů drog nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. 12. 2004, jelikož toto nařízení rozděluje prekursory drog do tří kategorií, jež jsou zmiňovány právě v zákoně o prekursorech drog. Tyto kategorie jsou upraveny v příloze tohoto nařízení.⁷³

Tento zákon se dělí na dvanáct částí a upravuje především podmínky udělování licencí a registrací osobám, jež hodlají vykonávat činnost spojenou s těmito látkami. Velmi podstatná jsou taktéž ustanovení zabývající se úpravou dovozu a vývozu takových látek. Dále tento zákon upravuje například skladování, dopravu, oznamovací povinnost, obchod a zneškodnění takových látek nebo kontrolu a přestupky či působnost správních orgánů.⁷⁴

⁷⁰ MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR. *Závěrečná zpráva RIA k návrhu zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky tabáku, alkoholu a jiných návykových látek, integrované protidrogové politice a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně zdraví před návykovými látkami)*. Online. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2023. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/lrv/ria/databaze/ZZ-RIA-k-navrhu-zakona-o-ochrane-pred-navykovymi-latkami.pdf>. [cit. 2024-02-09].

⁷¹ Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů.

⁷² Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog.

⁷³ Nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. 12. 2004.

⁷⁴ Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog.

3.3 Mezinárodní protidrogové úmluvy

Zcela nejzákladnější a nejpodstatnější mezinárodní úmluvou je Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961 vydaná OSN, jež byla vyhlášena ministrem zahraničních věcí vyhláškou č. 47/1965 Sb., ovšem později došlo ke změně a v dnešní době je tato úmluva do našeho právního řádu transponována sdělením č. 458/1991 Sb. Úmluva z roku 1961 byla následně upravena Protokolem o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1972. Hlavním cílem této úmluvy bylo původně sjednocení veškerých předchozích mezinárodních úmluv zabývajících se touto problematikou, rozřídění omamných látek a rozšíření kontrolního systému. V dnešní době má tato úmluva za cíl především potírat zneužívání drog prostřednictvím koordinované činnosti na mezinárodní úrovni.⁷⁵ Úmluva hned v prvním článku obsahuje velice podstatné definice a vymezuje pojmy jako konopí, list koka, pěstování, omamná látka, nedovolený obchod, dovoz a vývoz, opium a mnoho dalších naprosto nezbytných pojmů. Dále tato úmluva například upravuje, jaké látky podléhají kontrole, mezinárodní kontrolní orgány, různá trestní ustanovení a mnoho dalších informací, jež jsou neodmyslitelně spjata s drogovou problematikou.⁷⁶

Další podstatnou úmluvou je Úmluva o psychotropních látkách z roku 1971, taktéž vydaná OSN. Tato úmluva byla přijata na základě vyhlášky č. 62/1989 Sb. Tato úmluva nově rozšířila látky, jež spadají pod mezinárodní kontrolu psychotropních látek, jako jsou například halucinogeny či amfetaminy. Touto úmluvou taktéž dochází ke stanovení systému mezinárodní kontroly. Tato úmluva byla jakousi reakcí na rozšiřování škály zneužívaných drog, jelikož už nebyly silně problematické a zneužívané pouze látky omamné, ale i látky psychotropní.⁷⁷ I tato úmluva obsahuje hned v prvním článku důležité definice a vymezuje například, co je to psychotropní látka, dále vymezuje pojmy jako přípravek, vývoz, dovoz, výroba a nedovolený obchod. Velice podstatnou částí úmluvy je také úprava rozsahu kontroly těchto látek nebo část zabývajících se trestními ustanoveními.⁷⁸

Dalším dokumentem vydaným OSN je Úmluva proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988. Tato úmluva byla přijata na základě sdělení č. 462/1991 Sb. a je zaměřená především na postih

⁷⁵ Rozhodnutí rady COM/2018/031 final – 2018/011 (NLE).

⁷⁶ Vyhláška č. 47/1965 Sb., o jednotné úmluvě o omamných látkách, ve znění zákona č. 458/1991.

⁷⁷ Rozhodnutí rady COM/2018/031 final – 2018/011 (NLE).

⁷⁸ Vyhláška č. 62/1989 Sb., o Úmluvě o psychotropních látkách.

obchodníků s omamnými a psychotropními látkami a na zamezení legalizace zisků z nelegálního prodeje těchto látek.⁷⁹ Tato úmluva zavazuje jednotlivé státy ke kriminalizaci praní špinavých peněz získaných z prodeje omamných a psychotropních látek a taktéž zavazuje k vytvoření opatření pro identifikaci, zkonfiskování, vystopování nebo zmrazení příjmů získaných z nelegálního obchodu s těmito látkami. Tato úmluva měla být především jakousi reakcí na stále se zvyšující výrobu a obchod s omamnými a psychotropními látkami.⁸⁰ V samotném úvodu této úmluvy je vyjádřeno poměrně veliké znepokojení z tohoto trendu zvyšující se výroby a nelegálního obchodu s omamnými a psychotropními látkami a dále je zde uznáno propojení mezi tímto nelegálním obchodem a dalšími formami organizované trestné činnosti, což vyúsťuje v ohrožení hospodářství, stability, bezpečnosti a suverenity jednotlivých států. Podstatné je také uznání skutečnosti, že nelegální obchod s omamnými a psychotropními látkami představuje mezinárodní trestnou činnost, jejíž potlačení vyžaduje naléhavou pozornost. Tato úmluva také přiznává velký vliv kolektivní koordinace v rámci mezinárodní spolupráce v boji proti nelegálnímu obchodu s omamnými a psychotropními látkami, jedná se o jakousi kolektivní povinnost všech států. Úmluva proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami je také jakýmsi rozšířením o různé aspekty této problematiky v její celistvosti, jež původně nebyly a ani nemohly být předpokládány dříve vydanými mezinárodními úmluvami o kontrole omamných a psychotropních látek.⁸¹

⁷⁹ Sdělení č. 462/1991 Sb., Federálního ministerstva zahraničí o sjednání Úmluvy Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami.

⁸⁰ FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚŘAD. *Úmluvy*. Online. © 2022. Dostupné z: <https://fau.gov.cz/mezinarodni-pravo>. [cit. 2024-02-10].

⁸¹ Sdělení č. 462/1991 Sb., Federálního ministerstva zahraničí o sjednání Úmluvy Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami.

4 Metodika vyšetřování drogové kriminality

Doposud jsem se ve své práci zabýval především základními pojmy a základními znalostmi, jež bylo potřeba nastínit a vysvětlit pro správné a úplné pochopení hlavního tématu mé práce a tím je právě metodika vyšetřování drogové kriminality. Než se však na ni plně zaměříme, je potřeba ještě vysvětlit, co to je metodika vyšetřování obecně.

Metodika vyšetřování je součástí kriminalistické vědy a konkrétně spadá pod její zvláštní část. Jakýmsi jejím základním faktorem a předpokladem je zajištění vypracování efektivních metod kriminalisticko-praktické činnosti pro jejich aplikaci. Pod pojmem metodika vyšetřování se tedy skrývá ucelený systém určitých pravidel, způsobů a postupů směřujících k provádění trestního řízení. Hlavním objektem, jímž se metodika vyšetřování zabývá, je především vznik a průběh kriminalisticky relevantních skutečností a následné projevy těchto skutečností ve specifických stopách. Na to bezprostředně navazuje určitý proces poznávání individuálních typů kriminalisticky relevantních událostí. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že primárním cílem kriminalistické metodiky je vytvoření systému poznatků a doporučení, které mají sloužit k efektivnímu poznávání určitých trestných činů.⁸²

Metodika vyšetřování se následně vztahuje na jednotlivé druhy trestných činů, přičemž pro různé trestné činy jsou charakteristické různé typové situace a určité zvláštnosti. Prvním takovým příkladem jsou typové kriminalistické charakteristiky, jež představují popis typických znaků určitého objektu a mají vliv na tvorbu stop a na samotný proces poznávání trestného činu. Dalším příkladem mohou být typické stopy daného typu trestných činů nebo zvláštnosti předmětu vyšetřování, jež bývá zvláště obtížné objasnit. Dále se vyskytují typické podněty k vyšetřování, typické vyšetřovací situace, typické počáteční úkony a jejich zvláštnosti, typové vyšetřovací verze, zvláštnosti následné etapy vyšetřování, zvláštnosti vytyčování vyšetřovacích verzí či zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování.⁸³

⁸² KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 164–165. ISBN 978-80-7380-547-0.

⁸³ STRAUS, Jiří et al. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 15–19. ISBN 978-80-7380-124-3.

4.1 Kriminologická charakteristika

Kriminologika je velice specifický vědní obor, který se zabývá pouze specifickými znaky trestného činu, jež se nazývají kriminologicky relevantní, a právě jejich souhrn se nazývá kriminologická charakteristika. Pod tímto pojmem se skrývá popis kriminologicky relevantních informací a vlastností daného trestného činu, specificky se jedná o informace a vlastnosti, které podstatným způsobem ovlivňují proces tvorby stop a proces poznání trestného činu. Kriminologická charakteristika se dá rozdělit na dvě úrovně odvíjející se od míry obecnosti. Jako první máme nejobecnější úroveň veškeré trestné činnosti a zadruhé druhovou úroveň již individuálních skupin trestných činů a do této skupiny právě spadá i drogová kriminalita, kterou se ve své práci zabývám. Kriminologická charakteristika by měla obsahovat určité náležitosti neboli komponenty, které je potřeba řádně specifikovat pro správu charakteristiku a pochopení daného trestného činu. Mezi tyto komponenty patří způsob spáchání trestného činu, kriminální situace, osobnostní rysy oběti trestného činu, osobnostní rysy pachatele trestného činu a motiv činu. Samozřejmě se však vyskytují i specifické komponenty, které jsou typické pro různé druhy trestných činů. Řádné určení a prozkoumání kriminologické charakteristiky je následně naprosto kritické pro určení správné metodiky vyšetřování daného trestného činu.⁸⁴

V předchozím odstavci jsem vyjasnil, co je to kriminologická charakteristika obecně, v tomto odstavci se však již zaměřím specificky na kriminologickou charakteristiku drogové kriminality. Když se poohlédneme do historie, lze drogovou kriminalitu na území České republiky dělit do jakýchsi dvou etap. První etapa se vztahuje na období před rokem 1990, v tomto období byly typické menší uzavřené a nepropojené skupiny zaměřené na takzvanou domácí produkci, v těchto skupinách docházelo k produkci, distribuci i konzumaci drog. Produkce byla v tomto období zaměřená především na pěstování konopí a výrobu pervitinu, populární byly i těkavé látky, a to především díky jejich snadné dostupnosti. K velkým změnám došlo v roce 1990 v důsledku sociálních a politických změn. Česká republika se začala postupně stávat tranzitní zemí s tím, že část přepravovaných drog zůstávala i na našem území, což vytvořilo nabídku a následně vznikla i poptávka. Tyto skutečnosti vedly ke vzniku otevřené drogové

⁸⁴ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminologika 2. přepracované a doplněné vydání*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 31–34. ISBN 80-7179-878-9.

scény, což značným způsobem zvýšilo finanční obraty, a proto začalo docházet k větší profesionalizaci při páchání drogové kriminality. Drogy jako takové se začaly stávat stále dostupnějšími, což logicky vedlo k růstu počtu jejich uživatelů. Postupem času došlo i k vytvoření hierarchie distributorů a ke vzniku organizovaných zločineckých skupin.⁸⁵

Z pohledu kriminalistické charakteristiky je také důležité dělení podle způsobu páchání dané trestné činnosti. V případě drogové kriminality existují tři způsoby jejího páchání. První možností je kriminalita spojená s výrobou, distribucí a držením drog, druhou možností je kriminalita spojená s vývozem, dovozem a průvozem drog a třetí a poslední možností je kriminalita páchaná za účelem získání finančních prostředků k nákupu drog a kriminalita páchaná pod vlivem drog. Důležité je také vymezení rysů pachatelů drogové kriminality, v tomto případě máme dvojí dělení. První a tou nebezpečnější skupinou jsou výrobci a distributoři drog, kterým se často přezdívá dealeři. Do druhé skupiny pak patří osoby závislé na drogách neboli toxikomani, jedná se tedy o osoby, jež dané drogy užívají. Každá z těchto skupin má jiné důvody k páchání trestné činnosti, v případě dealerů je hlavní motivací značný finanční obnos, kdežto u toxikomanů je to především jejich fyzická a psychická závislost, a to i za cenu páchání především majetkové a případně i násilné trestné činnosti.⁸⁶

4.2 Pachatelé drogové kriminality

Než se zaměřím na specifikaci pachatelů, kteří jsou typičtí v případech drogové kriminality, je potřeba definovat osobu pachatele obecně. K takové definici musíme nahlédnout do § 22 odst. 1 trestního zákoníku, kde je uvedeno, že *pachatelem trestného činu je ten, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li příprava trestná. Za zmínku stojí i 2. odstavec § 22 trestního zákoníku upravující problematiku nepřímého pachatelství, jehož se dopustí ta osoba, která k provedení daného trestného činu užije jiné osoby, jež není trestně odpovědná.*⁸⁷ Pachatelem může být jak fyzická, tak i právnická osoba. V případě fyzické osoby se však vyžaduje, aby pachatel neboli subjekt trestného činu dovršil zákonem stanoveného věku patnácti

⁸⁵ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 270–271. ISBN 978-80-7380-547-0.

⁸⁶ Tamtéž, s. 272–273.

⁸⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

let a aby byl přičetný. V případě právnických osob upravuje předpoklady pro jejich trestní odpovědnost zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.⁸⁸ Takovéto vymezení pachatele však není dostačující, a to z důvodu existence § 113 trestního zákoníku, jenž dále uvádí, že *pachatelem trestného činu se rozumí, nevyplývá-li z jednotlivých ustanovení trestního zákona něco jiného, i spolupachatel a účastník*. Problematika spolupachatele je upravena v § 23 trestního zákoníku. O spolupachatelství se jedná v případě, kdy byl trestný čin spáchán společným a úmyslným jednáním dvou či více osob, podstatné je zmínit, že v takovém případě se zodpovídá každý ze spolupachatelů tak, jako by daný trestný čin spáchal samostatně. Problematika účastenství je upravena v § 24 trestního zákoníku, toto ustanovení vymezuje tři různé druhy účastníků, a to organizátora, návodce a pomocníka.⁸⁹

Pro lepší představu o tom, jaká skupina populace tvoří pachatele drogové trestné činnosti, použijí statistické údaje o drogové trestné činnosti v České republice za rok 2022, jež vypracovala Národní protidrogová centrála. V roce 2022 bylo celkově odhaleno 3 418 pachatelů drogové kriminality, z toho bylo až neuvěřitelných 2 902 pachatelů mužského pohlaví. Dále bylo 3 099 z těchto 3 418 pachatelů české národnosti, tudíž cizinci tvoří přibližně 9 % pachatelů. Nejběžnější jsou cizinci se slovenskou, ukrajinskou, vietnamskou a nigérijskou státní příslušností. Asi není žádným překvapením skutečnost, že nejvíce pachatelů bylo odhaleno v Praze, na druhém místě byl v počtu pachatelů kraj Středočeský a na třetím místě kraj Ústecký. Zcela dominujícím trestným činem, jehož se pachatelé dopustili, je trestný čin obsažený v § 283 trestního zákoníku, a sice nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy. Tohoto trestného činu se dopustilo 2 802 z celkových 3 418 pachatelů.⁹⁰ Z hlediska národnosti pachatelů drogové kriminality je dle mého názoru vhodné se pozastavit u vietnamské komunity, jež je totiž poměrně často veřejností spojována s drogovou kriminalitou. Tato skutečnost asi nemůže být žádným překvapením z důvodu medializace mnohých případů, kdy se právě příslušníci vietnamské komunity v minulých letech podíleli na páchaní drogové kriminality. Pachatelé drogové

⁸⁸ ŠÁMAL, Pavel; NOVOTNÝ, Oto; GRIVNA, Tomáš; HERCZEG Jiří; VANDUCHOVÁ Marie et al. *Trestní právo hmotné 8. přepracované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 151–153. ISBN 978-80-7552-358-7.

⁸⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁰ FRYDRYCH, Jakub. *Výroční zpráva Národní protidrogové centrály za rok 2022*. Online. In: Police ČR, 26. 6. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zprava-narodni-protidrogove-centraly-za-rok-2022.aspx>. [cit. 2024-01-28].

kriminality vietnamského původu se vyznačují především velkou profesionalitou a organizovaností zločineckých skupin, dále u nich byla a je poměrně typická velkoobjemová výroba. Ovšem zapojení vietnamských skupin do drogové kriminality je od roku 2017 v útlumu a v dnešní době jsou spíše na vzestupu coby pachatelé drogových trestných činů cizinci se státní příslušností slovenskou, polskou a ukrajinskou.

Jak jsem již zmínil v předešlé kapitole, v případě drogové kriminality se vyskytují pachatelé toxikomani, výrobci drog a distributoři neboli dealeři, další skupinou, kterou jsem doposud nezmínil, jsou nájemní kurýři, osoby zabývající se výrobou předmětů a látek určených k nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek, a poslední skupinou jsou přepravci.⁹¹ Je však také potřeba zmínit, že tyto jednotlivé skupiny pachatelů se vyznačují specifickými znaky a vlastnostmi, což vzhledem k různorodosti činností, které v rámci své nezákonné aktivity konají, není žádným překvapením. Jako první se zaměřím na skupinu výrobců drog. Vzhledem k poměrné náročnosti procesu výroby jednotlivých drog je velice časté, že jejich výrobci jsou osoby vzdělané a mající odborné zkušenosti získané buď z odborné literatury, nebo z experimentální činnosti při výrobě daných drog. Mnohdy se jedná i o absolventy vysokých škol. Každý výrobce také musí disponovat vhodným prostorem a technickým vybavením, které je pro výrobu drog naprosto nezbytné. Druhou skupinou, na kterou se zaměřím, jsou dealeři neboli distributoři, jejichž hlavní činností je nákup a prodej drog. Z činnosti dealera lze logicky vyvodit, že ke své činnosti na rozdíl od výrobce drog nepotřebuje žádné odborné vzdělání nebo zkušenosti, proto jsou dealeři často osoby s nejnižším vzděláním, jež jsou současně velmi často konzumenty drog, které nakupuje a prodává. Dealeři jsou jedním ze základních článků organizací zajišťujících distribuci drog od výrobce až k samotnému spotřebiteli. Vzhledem k náplni jejich činnosti bývají nejsnadněji odhalitelnými pachateli. Předposlední skupinou pachatelů, na niž se zaměřím, budou nájemní kurýři. Ti slouží především k přepravě většího množství omamných a psychotropních látek. Kurýři jsou zpravidla chudší obyvatelé, kteří si tímto způsobem vydělávají na živobytí a doufají ve zlepšení své životní situace. Poslední a také nejvíce specifickou skupinou jsou přepravci. Jedná se zpravidla o vysoce organizovanou mezinárodní skupinu úzce navázanou na samotné výrobce i distributory drog. Přepravci využívají pro přepravu drog

⁹¹ STRAUS, Jiří et al. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 162–164. ISBN 978-80-7380-124-3.

nejrůznější skryše v osobních automobilech, autobusech, dodávkách, vlacích, letadlech, vodních člunech a v mnoha dalších dopravních prostředcích, samotnou přepravu vykonávají přepravci zpravidla osobně.⁹²

4.3 Typické stopy

Stopy patří mezi nejkritičtější faktory kriminalistiky, jelikož bez nich by nebylo možné správně prošetřit spáchaný trestný čin a správně identifikovat osobu jeho pachatele. Za stopu se považuje každá změna, jež je v příčinné či jiné souvislosti s kriminalisticky relevantní událostí, a předpokládá se, že existuje od svého vzniku a minimálně do jejího zjištění. Další podstatnou náležitostí je schopnost vyhodnocení dané stopy současnými kriminalistickými metodami a prostředky. Stopy mají obecně pro kriminalistiku dva hlavní významy, a to kriminalisticko-technický a kriminalisticko-taktický význam. Kriminalisticko-technický význam se projevuje především v možnosti danou stopu využít v procesu kriminalistické identifikace a díky tomu následně identifikovat individuální osobu, zvíře nebo věc, jež jsou původci konkrétní stopy. Kriminalisticko-taktický význam spočívá ve schopnosti stopy poskytnout informace o daných osobách podílejících se na konkrétní události, způsobu provedení činu, předmětu zájmu, fyzických schopnostech, o jejich činnostech a mnoho dalších relevantních informací.⁹³

Vyšetřování různých druhů trestných činů s sebou přináší možnost setkat se s mnoha stopami typickými pro danou trestnou činnost a drogová kriminalita není výjimkou. Při jejím vyšetřování se setkáváme s celou řadou stop typických právě pro tuto kriminalitu. Jejich výskyt se samozřejmě odvíjí od způsobu páchaní konkrétní trestné činnosti pachatelem v souvislosti s drogovou kriminalitou.

4.3.1 Dělení typických stop

V rámci drogové kriminality se vyskytuje několik druhů typických stop, objevujících se v různé podobě. První skupinou a nejspíše i nejtýpčtější jsou chemické stopy, ty se převážně vyskytují ve formě zajištěných drog či věcí, se kterými daná droga přišla do styku. Může se jednat například o laboratorní zařízení, oblečení, injekční stříkačky a mnoho dalších. Druhou skupinou jsou stopy

⁹² KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 272–274. ISBN 978-80-7380-547-0.

⁹³ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika 2. přepracované a doplněné vydání*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 78–79. ISBN 80-7179-878-9.

biologické, ty se převážně vyskytují ve formě krve, slin, vlasů, moči či různých částí rostlin, a můžeme je nalézat na obvazech či injekčních stříkačkách, které přišly do styku s danou osobou. Třetí skupinou jsou daktyloskopické stopy, ty se typicky vyskytují na místě, kde docházelo k nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek. Do čtvrté skupiny patří stopy trasologické, vyskytující se především na místech pohybu pachatele po místnosti či po pohybu vozidla souvisejícího s drogovou trestnou činností. Poslední, avšak velice důležitou skupinou, jsou stopy věcné, ty se v hojném množství vyskytují u samotných pachatelů a mají například podobu marihuanových cigaret, většího množství léků či lékařských předpisů k lékům, návodů na výrobu drog či odborné literatury a mnoho dalších. Tyto stopy se dále vyskytují i na samotném místě, kde dochází k nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek.⁹⁴

4.3.2 Nalézání typických stop

Nalezení daných stop je naprosto základním předpokladem k veškeré další užitečnosti stopy v rámci vyšetřování daného trestného činu. Typické stopy s sebou přináší i určité typické situace a místa, kde je můžeme nalézt, a právě znalost těchto míst je naprosto zásadní pro úspěšné ukončení vyšetřování daného trestného činu.

Základními místy, kde můžeme dané stopy nacházet, jsou prostory, v nichž dochází k výrobě drog, a místa, kde dochází k jejich užívání. Na místech, kde dochází k výrobě drog, můžeme najít především větší množství léků, vyrobené drogy, nejrůznější látky sloužící k výrobě drog, technické vybavení, odbornou literaturu, peníze a mnoho dalších stop. Oproti tomu na místech, kde dochází k hojnému užívání drog, se vyskytují stopy v podobě injekčních stříkaček, těkavých látek a alkoholických nápojů sloužících ke zrychlení účinku drog.⁹⁵

Velice typické je také nalézání stop v podobě drog a látek sloužících k jejich výrobě v průběhu jejich přepravy. Osoby, jež tyto látky přepravují, se je však naučily velice dobře schovávat, a proto je nutná důkladná kontrola všech podezřelých osob, vozidel, zavazadel a nákladů, avšak ve spojení se znalostmi způsobů a míst, kde se takové látky ukrývají. U osob se tyto látky vyskytují především spolykané v gumových kapslích či plastových sáčkích, připevněné na těle pod volným oděvem, v ústech v umělém chrupu či v konečníku, další

⁹⁴ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 17. ISBN 80-7251-219-6.

⁹⁵ Tamtéž, s. 17–18.

specifické možnosti skrytí těchto látek mají ženy, ty je často přepravují v pohlavních orgánech či v umělém poprsí nebo těhotenském bříše. V případě vozidel se tyto látky často vyskytují v sedadlech či pod sedadly, v náraznících, v pneumatikách, ve speciálních nebo skrytých dutinách karoserie a případně i v nádržích. Další možností je přeprava ve vlacích a v přepravovaných nákladech, v tomto případě se dané látky vyskytují nejčastěji uvnitř velkých balíků nebo pod úložným prostorem, mezi sedadly, ve splachovacích nádržkách na WC, v popelnících či ve stěnách přepravovaného zboží. Velice typická je také přeprava ve věcech převážených osobou, v této situaci jsou dané látky ukrývány především v dutinách zavazadel, v obalech od potravin, ve vazbách knih, v suvenýrech, peněženkách, v dětských hračkách atd.⁹⁶ S tímto způsobem přepravy se však spojuje velice nebezpečná praxe. Jedná se o situace, kdy skutečný přepravce podstrčí dané látky do zavazadla jiné osoby, tyto osoby následně sleduje a v cílovém místě si danou látku ze zavazadla vyzvedne, aniž by o tom tato osoba věděla, zatímco skutečný pachatel se v tomto případě vyhne veškerému nebezpečí z odhalení.⁹⁷ Tento přehled úkrytů a typů přepravy samozřejmě není úplný a je velice časté, že se po každém úspěšném zásahu policie tyto způsoby přepravy mění.

Poněkud méně obvyklou situací, kdy dochází k nalézání stop v podobě drog, je v průběhu poštovní přepravy. V tomto případě se ukrývají především v knihách či jiných listech, v případě knih se drogy ukrývají především v jejich vazbě nebo se ve stránkách vyřezává otvor pro jejich ukrytí.⁹⁸ V takových situacích jsou však velice nápomocná ustanovení obsažená v § 86–87c trestního řádu, jež upravují podrobnosti a problematiku zadržení, otevření, záměnu a sledování zásilek.⁹⁹

K nalézání a vyhledávání typických stop v podobě omamných a psychotropních látek jsou doporučeny určité vhodné prostředky. Mezi ně patří například služební pes, jenž je speciálně vycvičený k vyhledání a případně i k předběžné identifikaci omamných látek. Dalšími vhodnými prostředky jsou ultrazvukový detektor sloužící k odhalení úkrytů v kovových soupravách dopravních prostředků, katalogy obsahující farmaceutický přehled a seznamy

⁹⁶ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 18–19. ISBN 80-7251-219-6.

⁹⁷ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 274–275. ISBN 978-80-7380-547-0.

⁹⁸ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 19. ISBN 80-7251-219-6.

⁹⁹ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

omamných a psychotropních látek, velice důležité jsou také soupravy k provedení rychlých testů sloužící k odhalení a identifikaci drog. Běžně používané jsou také RTG zařízení, jedná se o rentgen používaný převážně při celních prohlídkách.¹⁰⁰

4.4 Typické vyšetřovací situace drogové kriminality

Pojmem vyšetřovací situace se obecně rozumí faktický stav vyšetřování, v konkrétním okamžiku a tento okamžik je typickým tím, že je v něm nutno rozhodovat o dalším postupu vyšetřování. Popis konkrétní vyšetřovací situace slouží k vystižení obsahu a rozsahu kriminalisticky relevantních informací, které jsou v daném okamžiku k dispozici.¹⁰¹ Konkrétní vyšetřovací situace pak vždy vycházejí ze skutečností, jež byly zjištěny v počátečních fázích celého vyšetřování. V případě drogové kriminality je mnoho různých situací, s nimiž se může policie v průběhu vyšetřování setkat. Těmi nejvýznamnějšími a nejtypičtějsími se budu zabývat v následujících podkapitolách mé práce.¹⁰²

4.4.1 Zajištění toxikomana

První možností je situace, kdy dojde k zajištění toxikomana, u něhož je nalezena omamná či psychotropní látka či stopa po takových látkách v tělních tekutinách nebo částech oděvu. Prvním úkonem, jenž po takovém zajištění musí nastat, je zjištění typu drogy, stupeň její čistoty, ale především její původ. V případě původu drogy se vždy vyskytuje několik variant, a to že si toxikoman drogu vyrobil sám, že ji zakoupil od dealera či že ji zakoupil přímo od výrobce. Klíčové je, aby policie zjistila především informace o původu, což je bohužel velice problematické vzhledem k nízké motivaci a ochotě toxikomanů vyzradit zdroj, od něhož drogu získávají. Velice nápomocná je v takové situaci spolupráce s experty z jiných oborů, především z oboru psychologie, toxikologie a psychiatrie. Zajištění toxikomana je z vyšetřovacích situací, které budu popisovat dále, méně významné, toxikoman zpravidla nikdy nebývá samotným cílem vyšetřování, tím bývá téměř vždy původ drog.¹⁰³

¹⁰⁰ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 20. ISBN 80-7251-219-6.

¹⁰¹ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika 2. přepracované a doplněné vydání*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 100. ISBN 80-7179-878-9.

¹⁰² STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 21. ISBN 80-7251-219-6.

¹⁰³ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 275. ISBN 978-80-7380-547-0.

4.4.2 Zajištění distributora či překupníka (dealera)

Dealer představuje velice zásadní mezičlánek mezi výrobcí drog a jejich konzumenty. Při zadržení dealera musí být vždy hlavní pozornost zaměřena na zjištění jedné zásadní otázky, a tou je, na jakém místě nebo na jaké úrovni pomyslné pyramidy se tento daný dealer v systému distribuce drog nachází. Zodpovězení této otázky je kritické pro zjištění důležitosti dealera v systému distribuce drog, důležitost jednotlivých dealerů se totiž může značným způsobem lišit. Existují drobní dealeri, kteří prodávají drogy v minimálním množství, ovšem na druhé straně existují dealeri zastávající jedny z hlavních pozic po samotných výrobcích drog. Zjištění postavení dealera v takovémto systému však bývá velice obtížný úkol, který bývá navíc dále ztěžován neochotou zajištěného dealera spolupracovat. Tato obtížnost se značným způsobem zvyšuje v případě, kdy se jedná o mezinárodní řetězec, což není v rámci drogové kriminality nic neobvyklého. V takových případech je naprosto zásadní mezinárodní spolupráce orgánů zabývajících se vyšetřováním drogové kriminality. Tato spolupráce je však naštěstí umožňována a dalo by se říci, že i doporučována mezinárodním právem.¹⁰⁴

Dalším důležitým úkolem po zadržení dealera je odhalení ostatních článků tohoto pomyslného řetězce dealerů a výrobců. V ideálním případě mohou takováto zjištění vést ke kompletnímu odhalení dané organizované činnosti a případně i k likvidaci tohoto řetězce, čímž dojde ke znemožnění nelegální výroby omamných a psychotropních látek, což je hlavním cílem celého vyšetřování.¹⁰⁵

4.4.3 Zjištění výrobce drog

Zjištění výrobce drog je jedním z nejlepších možných scénářů, které mohou nastat v průběhu vyšetřování. Výrobce může být buď samotný majitel výroby drog, nebo pomyslní zaměstnanci, kteří jsou odborně způsobilí a pracují pro majitele za značnou finanční odměnu. Je velice časté, že se zjištěním výrobce drog bývá v místě výroby drog taktéž zjištěno a nalezeno veškeré potřebné příslušenství. Mezi toto příslušenství patří prostředky a suroviny potřebné k výrobě drog, dále

¹⁰⁴ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 21. ISBN 80-7251-219-6.

¹⁰⁵ Tamtéž.

může být nalezena i dokumentace o jejich distribuci, dokumentace o finančních tocích a případně i různé informace o majiteli a jeho zaměstnancích.¹⁰⁶

Poněkud obtížnější je však zjistit, odkud pocházejí suroviny potřebné pro výrobu drog, když se nejedná o suroviny běžné, jež lze legálně nakoupit. Nejobtížnější bývá jakési prokazatelné propojení dodávek takových surovin s distribuční sítí, především je obtížné zjistit, které osoby udržují toto propojení. K zodpovězení této otázky však může být nápomocný samotný výrobce drog. Hlavním cílem po zjištění a zajištění výrobce drog je zjistit, jakým způsobem a komu konkrétně byly dané drogy distribuovány a dále kdo a jakou měrou se na činnosti organizované skupiny podílel.¹⁰⁷

4.4.4 Nález drog při běžných kontrolách.

Při běžných kontrolách dochází především ke kontrole osob a prostor dopravních prostředků orgány celní správy. Hlavním úkolem je v tomto případě zjistit, kde došlo k předání těchto drog, ale především kam mají být tyto drogy dopraveny. Při tomto zjišťování je potřebné brát v úvahu, o jaký druh drogy se jedná, především jestli má zahraniční, či tuzemský původ, jestli byla tato droga nalezena při vjezdu do České republiky, nebo při výjezdu z ní. Hlavním cílem je v tomto případě odhalit osoby, jež zařídily takovéto uložení drog, a taktéž zjistit osobu adresáta. Ke zjištění těchto informací je však potřeba zapojení velkého okruhu osob, a to nejen policistů zabývajících se drogovou kriminalitou a příslušníků celní správy, ale i expertů sloužících ke zjištění druhu a kvality dané drogy. Dále je potřeba posoudit zabezpečení, které má zajistit neodhalení drogy, a to včetně jejího zabalení a uložení.¹⁰⁸

Z důvodu značné medializace záchytů velkého množství drog čítajícího desítky kil by se mohlo zdát, že se v dnešní době pašují drogy pouze ve velkých objemech. To však není tak úplně pravda, protože i v dnešní době dochází při kontrolách k nálezům menšího množství drog. Tyto menší objemy drog pašují zpravidla již zmínění kurýři v kufrech a v trávicím traktu. Příkladem může být

¹⁰⁶ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 275–276. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ STRAUS, Jiří et al. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 167-168. ISBN 978-80-7380-124-3.

zadržení několika kurýrů během podzimu minulého roku Národní protidrogovou centrálou ve spolupráci s Generálním ředitelstvím cel.¹⁰⁹

4.4.5 Obecné informace

Všechny výše uvedené vyšetřovací situace se značným způsobem prolínají, a proto není možné je od sebe úplně oddělit. Dále platí obecný předpoklad neochoty všech osob provozujících tuto činnost spolupracovat s vyšetřujícími orgány za účelem objasnění té drogové kriminality, jejíž jsou součástí. Velkou komplikací je také profesionalita těchto skupin a je velice časté, že po zajištění některého ze členů této skupiny dochází ke změně místa působení a místa výroby drog, přičemž za sebou tyto osoby zanechávají minimální množství stop, jež by mohly vést k jejich dopadení a usvědčení. Velkým problémem jsou také značné finanční prostředky takovýchto skupin, které jim právě dávají možnost často měnit místa jejich činnosti a umožňují efektivně řídit výrobu a distribuci drog. Vzhledem k výše uvedenému se policie zaměřuje především na odhalení a zničení vrchních pater těchto skupin, čímž dojde k ochromení výroby a distribuce drog, jelikož kompletní likvidace takovýchto skupin je velice problematická a téměř nemožná.¹¹⁰

4.5 Plánování a organizace vyšetřování

Podstatnou součástí plánování vyšetřování je zahrnutí všech reálných a v úvahu přicházejících vyšetřovacích verzí a dále způsobu prověření těchto verzí. K prověření těchto vyšetřovacích verzí dochází za pomoci kladení otázek, na jejichž základě se určují adekvátní úkony cílící na získání správných a relevantních odpovědí. Hlavním obsahem plánování je zpravidla provedení vyšetřovacích úkonů směřujících k zajištění důkazů, primárně musí být zajištěny důkazy podléhající zničení či změně. Dalším podstatným obsahem plánování je provedení konkrétních vyšetřovacích úkonů, které nám mohou poskytnout relevantní odpovědi na otázky vztahující se k daným vyšetřovacím verzím. Je však naprosto nezbytné přizpůsobovat plánování individuálně konkrétnímu případu, přičemž je naprosto běžné v průběhu vyšetřování tento plán doplňovat a upřesňovat.¹¹¹

¹⁰⁹ ŠMOLDASOVÁ, Lucie. *Kilogramy drog stále pašují kurýři. V kufru i v trávicím traktu*. Online. In: Policie ČR, 29. 12. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kilogramy-drog-stale-pasuji-kuryri-v-kufru-i-v-travicim-traktu.aspx>. [cit. 2024-03-06].

¹¹⁰ Tamtéž, s. 168.

¹¹¹ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 32. ISBN 80-7251-219-6.

V průběhu plánování a organizace vyšetřování musí být dodržovány určité předpoklady, pravidla a postupy, aby nedošlo k ohrožení celého vyšetřování. Například je naprosto kritické pečlivé zvolení pořadí, v němž budou vyslyšány zúčastněné osoby, tedy osoby podezřelé a svědci. Dále je potřebné přizpůsobit organizaci k zamezení jakémukoliv ovlivňování svědků či domluvě spolupachatelů. V rámci plánování a organizace je také prioritou zabránit jakémukoliv zničení stop a případnému úniku informací, jelikož tyto skutečnosti mohou zmařit celé vyšetřování. Dalším předpokladem je řádné pátrání po dalších pachatelích, a to nejen na území České republiky, ale i v zahraničí s pomocí zahraniční spolupráce.¹¹²

V této kapitole se velice často opakuje pojem vyšetřovací verze, proto považuji za naprosto nezbytné tento pojem řádně vysvětlit, což učiním v následující podkapitole.

4.5.1 Vyšetřovací verze

Jednotlivé vyšetřovací verze se vytyčují v průběhu vyšetřování drogové kriminality. Vychází především z poznatků získaných v počátečních fázích celého vyšetřování. Vyšetřovací verze můžeme rozdělit do dvou kategorií, které se právě odvíjejí od poznatků získaných v počáteční fázi vyšetřování. První kategorií je situace, kdy byl na počátku šetření zjištěn samotný pachatel drogové trestné činnosti. Druhou kategorií je situace, kdy sice nebyl zjištěn pachatel, ovšem došlo k zajištění drog nebo v lepším případě místa, kde se tyto drogy vyrábějí, či místa, kde se skladují. Při vytyčování vyšetřovacích verzí je však zapotřebí dbát na zásady metodiky vyšetřování organizované trestné činnosti, a to z důvodu, že drogovou kriminalitu téměř nikdy nepáchá jediný pachatel, naopak téměř vždy existuje určitá spojitost mezi výrobcí drog, dovozci, distributory, překupníky a dealery.¹¹³

V případě již zmíněné první kategorie, tedy v okamžiku, kdy byl zadržen pachatel drogové trestné činnosti, je především nutné zaměřit vytyčování vyšetřovacích verzí na způsob páchaní trestné činnosti. Především se vyšetřovací orgány musí zaměřit na zodpovězení následujících otázek. První z nich musí být zaměřeny na to, jak a kde pachatel danou drogu získal a v jakém množství. Další

¹¹² KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 282. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹¹³ STRAUS, Jiří et al. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 174. ISBN 978-80-7380-124-3.

otázky by měly směřovat ke zjištění jiných podstatných skutečností, např. za jakým účelem danou drogu získal, v jaké kvalitě a o jaký konkrétní druh drogy se jedná. Po zjištění těchto skutečností by měly být vyšetřovací orgány schopny určit typ pachatele, tedy zdaje to samotný výrobce, nebo jestli se jedná o dovozce, překupníka, dealera či o pouhého konzumenta. V návaznosti na zjištění skutečnosti, o jaký typ pachatele se jedná, lze vytyčovat vyšetřovací verze ke zjištění případných spolupachatelů, nebo dokonce i k odhalení další trestné činnosti páchané v souvislosti s drogovou kriminalitou spáchanou již zadrženým pachatelem.¹¹⁴

V případě druhé kategorie se jedná o situace, kdy byla zajištěna buď pouze samotná droga, nebo bylo nalezeno tělo osoby, na němž jsou zjištěné stopy po droze, či bylo nalezeno tělo toxikomana. V této situaci dochází k vytyčování vyšetřovacích verzí zaměřených především na zjištění druhu drogy, jejího původu, její kvality a čistoty. Dále je podstatné zjistit průkaz drogy v daném těle či na povrchu oděvu osoby, což je také poměrně časté. V případě, kdy došlo k nalezení těla, je podstatné zjistit okruh blízkých osob pozůstalého, jelikož to může vést k odhalení dalších osob podílejících se na drogové kriminalitě. V situaci zajištění drogy je potřebné vyšetřovací verze směřovat k odhalení osob, které mají k této droze nějaký vztah. Ke zjištění těchto skutečností se doporučuje použít osobní a místní znalosti a následně také evidenční údaje a informace z operativně pátracích zdrojů.¹¹⁵

¹¹⁴ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 281. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹¹⁵ STRAUS, Jiří et al. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 174. ISBN 978-80-7380-124-3.

4.6 Zvláštnosti vyšetřování drogové kriminality

4.6.1 Zvláštnosti předmětu vyšetřování

Vzhledem ke skutečnostem, jež jsem doposud ve své práci popsal, a k podstatě drogové kriminality se pouze ve výjimečných případech stává, že pachatelé drogové kriminality od své činnosti dobrovolně upustí. Pravdou je spíše pravý opak, takže drogová trestná činnost se vyznačuje trvajícím, pokračujícím či víceskutkovou podstatou. Hlavním důvodem je dle mého názoru finanční závislost pachatelů drogové kriminality na této činnosti, jelikož zpravidla bývá jejich jediným způsobem obživy.¹¹⁶

Velice častou, avšak také obtížnou je skutečnost, že vyšetřovací orgány mnohdy nemají na začátku vyšetřování potřebné informace o způsobu a formě páčání drogové kriminality, proto jsou při vyšetřování drogové kriminality naprosto kritické počáteční úkony vyšetřování. Dále je potřebné vyjasnit a objasnit určité skutečnosti, jež jsou naprosto zásadní pro další stadia vyšetřování. První takovou skutečností je objasnění míry zavinění jednotlivých pachatelů a jejich motivy k páčání drogové kriminality. Druhou skutečností, jež musí být vyjasněna, je jakési rozdělení těchto pachatelů drogové kriminality podle jejich postavení v dané skupině organizovaného zločinu, přičemž k tomuto vyjasnění může určitým způsobem pomoci již zmíněná první skutečnost. Třetí a poslední skutečností, k jejímuž objasnění musí dojít, je stanovení míry společenské nebezpečnosti. Při objasňování těchto skutečností a dále při objasňování konkrétního případu se musí vycházet především z kriminalisticky relevantních stop a z poznání způsobu páčání trestné činnosti. Dalším faktorem, z něhož se musí vycházet, je druh, kvalita a množství zajištěných drog. Tyto informace totiž mohou vést k mnoha dalším zjištěním, například jestli daná droga byla vyrobena na území České republiky, či byla dovezena ze zahraničí, přičemž tato informace zase může vést ke zjištění případné mezinárodní spolupráce této skupiny provozující drogovou kriminalitu. Dále mohou tato zjištění vést k nalezení původu drogy či ke zjištění způsobu její výroby.¹¹⁷

¹¹⁶ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 23. ISBN 80-7251-219-6.

¹¹⁷ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 277. ISBN 978-80-7380-547-0.

Jakousi zvláštností předmětu vyšetřování může být i zjištění, že byl pachatel v době činu pod vlivem omamné či psychotropní látky. Takováto situace je typická především u pachatelů–toxikomanů, samozřejmě však existují i případy, kdy je pod vlivem takové látky i jiný druh pachatele drogové kriminality. Tato problematika se však neváže pouze k pachatelům drogové kriminality, nýbrž k pachatelům trestných činů či přestupků obecně a zcela typická je u zavinění silniční dopravní nehody spáchané právě pod vlivem drogy. Ke zjištění, zda byl daný pachatel pod vlivem těchto látek, je zapotřebí odběr tělní tekutiny, její následné vyšetření v tomu určené laboratoři. Nevýhodou je, že tento způsob není okamžitý, ale může trvat několik dní.¹¹⁸ V praxi se můžeme setkat ještě s orientačním určením přítomnosti drog v těle, k tomu slouží orientační drogový tester. V tomto případě jsou z jazyka setřeny sliny či případně pot z obličeje a přibližně po deseti minutách proběhne analýza, která odhalí možnou přítomnost drog. Je však nutné zdůraznit, že v situaci, kdy tento orientační test detekuje přítomnost drogy, je daná osoba stejně vyzvána policií k přesnému určení přítomnosti drogy v těle, a to metodou popsanou dříve v tomto odstavci. Orientační určení přítomnosti drog v těle se zcela typicky provádí u řidičů motorových vozidel.¹¹⁹

Další zvláštností předmětu vyšetřování drogové kriminality je poměrně značná neochota zadržených pachatelů spolupracovat s orgány vyšetřujícími tuto kriminalitu. Výjimkou nejsou ani situace, kdy zadržení pachatelé záměrně sdělují falešné, předem domluvené informace, jež mohou zásadním způsobem zkomplikovat celé vyšetřování. Z tohoto důvodu je nutné brát veškeré informace sdělené zadrženým pachatelem s rezervou, a pokud to situace dovolí, je vhodné tyto informace ověřit.¹²⁰

¹¹⁸ STRAUS, Jiří et al. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 169. ISBN 978-80-7380-124-3.

¹¹⁹ ŽÁRSKÁ, Lucie. *Orientační testy ke zjištění ovlivnění OPL*. Online. In: Policie ČR, 16. 7. 2021. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/orientacni-testy-ke-zjisteni-ovlivneni-opl.aspx>. [cit. 2024-02-21].

¹²⁰ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 277. ISBN 978-80-7380-547-0.

Poslední významnou zvláštností předmětu vyšetřování stojící za zmínku je problematika určení, zda množství zajištěné drogy slouží pro vlastní potřebu, nebo jestli toto množství přesáhlo pomyslnou hranici pro uspokojení vlastní potřeby.¹²¹ Tato problematika je spojena s určením množství většího než malého, které – jak jsem již ve své práci zmínil – se v současné době určuje podle rozsáhlé judikatury.¹²²

4.6.2 Zvláštnosti podnětu vyšetřování

Obecně u trestných činů platí, že nejčastějším podnětem vedoucím k zahájení vyšetřování je trestní oznámení podávané u policejního orgánu, jehož důvodem je poměrně velký zájem společnosti a jednotlivců na potrestání pachatele.¹²³ U drogové kriminality jsou však podněty vyšetřování poněkud složitější, a to především z důvodu velké profesionality pachatelů trestných činů spojených s drogovou kriminalitou. Z praxe vyplývá, že nejčastěji dochází k zahájení vyšetřování na základě podnětů získaných z operativně pátrací činnosti Policie ČR, kdy tuto činnost provádí k tomu určená specializovaná pracoviště. Ovšem i tyto policií získané podněty jsou málokdy kompletní a zpravidla odhalují jen určitou část rozsáhlé sítě pachatelů drogové kriminality, což bohužel není překvapující, vezmeme-li v potaz i mezinárodní prvek. Tato skutečnost je o to složitější, jelikož mnohdy bývají prvotním zdrojem informací pachatelé toxikomani či případně jiní pachatelé z nižších úrovní dané sítě a jimi sdělené informace nebývají vždy zcela pravdivé, případně vedou pouze k níže postaveným pachatelům z jejich okolí, ale ne k samotným výrobcům či větším distributorům. Kvůli těmto skutečnostem je třeba počítat se značnou komplikovaností vyšetřování. Různost podnětů vyšetřování dále vyplývá z mnoha zjištěných skutečností, mezi něž můžeme například zařadit množství, kvalitu a původ zajištěných drog, úroveň intenzity policejní činnosti nebo specifika jednání samotných pachatelů.¹²⁴

¹²¹ STRAUS, Jiří et al. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 169. ISBN 978-80-7380-124-3.

¹²² Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 5. 2021, sp. zn. TZ 29/2021.

¹²³ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika 2. přepracované a doplněné vydání*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 415. ISBN 80-7179-878-9.

¹²⁴ STRAUS, Jiří et al. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 170. ISBN 978-80-7380-124-3..

Mohou nastat určité skutečnosti důležité z hlediska podnětu vyšetřování, mezi něž patří odhalení místa výroby drog, zachycení přepravované drogy orgány celní správy, ošetření toxikomana ve zdravotnickém zařízení či již zmíněné trestní oznámení. Všechny tyto možné situace dále rozepíšu v této kapitole.

Odhalení místa výroby drog patří k velice významným událostem z hlediska vyšetřování drogové kriminality, jelikož se na takovémto místě může nacházet velké množství kriminalisticky relevantních stop. Mezi ně může patřit aparatura, komponenty či suroviny sloužící k výrobě daného druhu drogy, tyto stopy se získávají skrze ohledání místa výroby drog a ohledání jeho okolí. Při nálezů místa výroby drog je mimo jiné nutné vyslechnout všechny osoby zadržené na tomto místě a dále osobu či osoby, jež jsou vlastníky daného objektu a případně i osoby, kterým byl tento objekt pronajat. Takovéto výslechy je však nutné provádět se zvýšenou obezřetností z důvodu možného napojení těchto osob na vyšší články dané sítě pachatelů drogové kriminality. Místa sloužící k výrobě drog mají různou podobu, což dále komplikuje jejich nalezení, ovšem může se jednat například o kluby, opuštěné prostory, sklepy, erotické provozovny atd.¹²⁵ Ovšem z několika vyjádření a statistik poskytovaných Policií ČR vyplývá, že k výrobě drog dochází hojně i v samotných domech, chalupách či jiných stavbách nacházejících se na společném pozemku, kde je postavený dům či chalupa patřící samotným výrobcům drog.¹²⁶

Zachycení přepravované drogy orgány celní správy přináší poměrně jasné informace co do podnětu vyšetřování, přičemž takový podnět často vede k určení konkrétní osoby, jež byla přistižena při přepravě drog. Vyšetřování v takovýchto případech nebývá příliš komplikované, musí se však brát v úvahu možnost výskytu situace nastíněné v kapitole o nalézání typických stop, konkrétně situace, kdy přepravci podstrčí drogu do zavazadla jiné, nic netušící osobě a tuto drogu z daného zavazadla následně vyzvednou až po všech kontrolách celních orgánů. Další možnou komplikací v tomto případě je nutnost prokázání vztahu přepravce k přepravované droze v situaci, kdy tvrdí, že o dané droze nevěděl. Takto přepravované drogy se však nemusí nacházet pouze v již zmíněných zavazadlech, mohou být i v automobilech, nákladech atd. Nestačí však pouhá činnost orgánů

¹²⁵ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 278–279. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹²⁶ FRYDRYCH, Jakub. *Výroční zpráva Národní protidrogové centrály za rok 2022*. Online. In: Policie ČR, 26. 6. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zprava-narodni-protidrogove-centraly-za-rok-2022.aspx>. [cit. 2024-01-28].

celní správy, nýbrž je potřeba efektivní spolupráce těchto orgánů s operativně pátracími složkami Policie ČR. Pouze při efektivní spolupráci je tato metoda nalézání drog dostatečně efektivní. Hlavním záměrem těchto zmíněných složek musí být především snaha o co nejpřesnější vytipování podezřelých osob a předmětů, v nichž může být droga ukryta.¹²⁷

Ošetření toxikomana ve zdravotnickém zařízení patří k méně častým a významným podnětům vyšetřování, avšak alespoň krátká zmínka o této možnosti je na místě. Tato situace se nevztahuje pouze na toxikomany, ale i na osoby, u nichž se v průběhu hospitalizace dostavil abstinenční syndrom. Tato situace vede k určení konkrétní osoby, jež přišla či pravidelně přichází do styku s drogou, při výslechu či sledování takovéto osoby pak existuje určitá šance získání důležitých informací pro vyšetřování drogové kriminality.¹²⁸

Trestní oznámení či jiné podněty od různých osob jsou dalším možným impulzem k vyšetřování drogové kriminality. Tyto úkony zcela logicky přicházejí především od svědků trestných činů spojených s drogovou kriminalitou. Vyskytují se i situace, kdy takovýto podnět Policii ČR poskytnou rodiče, jiný člen rodiny nebo blízká osoba daného pachatele, v takovémto případě je hlavní motivací poskytnutí podnětu Policii ČR, především strach či obavy o osobu blízkou.¹²⁹

Dále stojí za zmínku ještě dvě další situace, díky kterým může dojít k získání podnětu k zahájení vyšetřování. První takovou situací je získání podnětu od nějaké organizace a druhou možností je získání podnětu od příslušníků jiných služeb Policie ČR. V případě první situace se pod pojmem organizace skrývají především různé kluby, školy, sociální zařízení, firmy a mnoho dalších typů organizací, kde může docházet k užívání drog. Samozřejmě i v tomto případě vyjde podnět od některé osoby, jež vystupuje za danou organizaci. Z logiky věci je třeba věnovat zvýšenou pozornost ve zmíněných klubech, jelikož se jedná o místa, kde dochází k častějšímu užívání drog, což přitahuje různé dealery a osoby konající drogovou trestnou činností. Druhou situací jsou podněty získané od příslušníků jiných služeb Policie ČR. V tomto případě se jedná o služební hlášení především ze strany příslušníků základních útvarů, ovšem tato hlášení mohou dále přijít i od dopravní policie, cizinecké policie, pořádkové policie atd. Tito příslušníci mohou

¹²⁷ STRAUS, Jiří et al. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 170. ISBN 978-80-7380-124-3.

¹²⁸ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 279. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹²⁹ Tamtéž.

v průběhu své hlídkové služby přijít do styku s podezřelými osobami či s osobami, které u sebe mají drogy nebo s drogou do styku přišly.¹³⁰ U tohoto tématu je také vhodné zmínit mimorezortní spolupráci Národní protidrogové centrály s Celní protidrogovou jednotkou Generálního ředitelství cel ČR, jelikož tato jednotka je velice důležitá při odhalování a získávání podnětů k vyšetřování drogové kriminality. Dle informací poskytnutých Národní protidrogovou centrálou je dokonce Celní protidrogová jednotka jedním z nejdůležitějších partnerů v oblasti potírání nelegálního obchodu s drogami.¹³¹

4.6.3 Zvláštnosti počátečních, neodkladných a vyšetřovacích úkonů

Typické počáteční vyšetřovací úkony jsou jakési nástroje, jež jsou nezbytné ke zdárnému zakončení vyšetřování jednotlivých trestných činů. Počáteční vyšetřovací úkony vyplývají z počátečních vyšetřovacích situací a také jsou neodmyslitelně spojeny se zajištěním typických kriminalisticky relevantních stop a informací. Vzhledem ke skutečnosti, že počáteční vyšetřovací úkony a typické stopy jsou u každého druhu kriminality rozdílné, lze dovést i značnou rozdílnost v počátečních vyšetřovacích úkonech u rozdílných druhů kriminality.¹³²

Z hlediska počátečních neodkladných vyšetřovacích úkonů je naprosto nezbytná úprava obsažná v trestním řádu, který obsahuje značné množství těchto úkonů a možnosti jejich použití. Tyto úkony jsou především obsaženy v hlavě IV. tohoto zákona a jedná se například o § 78–79 upravující vydání a odnětí věci, § 82–85c upravující problematiku domovní prohlídky, osobní prohlídky a prohlídky jiných prostor a obydlí, dále § 86–87c upravující zadržení a otevření zásilek, jejich záměnu a sledování. Podstatný je také § 88 upravující odposlech a záznam telekomunikačního provozu. Dále jsou důležité ustanovení obsažená v V. hlavě tohoto zákona, konkrétně se jedná o § 113–115 upravující ohledání těla. V poslední řadě také stojí za zmínku § 158b–158f upravující operativně pátrací prostředky, předstíraný převod, sledování osob a věcí a použití agenta. Tato ustanovení se nacházejí v hlavě IX trestního řádu.¹³³

¹³⁰ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 25. ISBN 80-7251-219-6.

¹³¹ NOŽINA, Miroslav a VANĚČEK, Miloš. *Národní protidrogová centrála 1991-2016*. Online, PDF. Praha: Národní protidrogová centrála, 2016, s. 82. ISBN 978-80-270-0640-3. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skp-v-narodni-protidrogova-centrala-aktuality-narodni-protidrogova-centrala-1991-2016.aspx>. [cit. 2024-03-06].

¹³² STRAUS, Jiří et al. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 18. ISBN 978-80-7380-124-3.

¹³³ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

4.6.4 Ohledání místa činu

Samotnou podstatou ohledání je vyhledávání kriminalistických stop nacházejících se v prostoru, jež má být činěno bezprostředním pozorováním a analýzou konkrétních vztahů a souvislostí daných stop navzájem a taktéž vzhledem k místu, jež je předmětem ohledání. Ohledání tedy představuje bezprostřední pozorování objektu, hledání materiálních změn odpovídajících kriminalistickým stopám a v poslední řadě také hledání souvislostí a stavu jednotlivých kriminalistických stop.¹³⁴ *Místem činu rozumíme tu část prostoru, kde se uskutečnil proces, o kterém je možno podle jeho vnější formy předpokládat, že jde o proces společensky škodlivý.*¹³⁵

V rámci ohledání místa činu může v případě drogové kriminality docházet k ohledání vnitřních i venkovních prostorů. V případě vnitřních prostorů se jedná zejména o prostory sloužící k výrobě, prodeji, distribuci, úkrytu či držení drog. Venkovní neboli otevřené prostory slouží především k pěstování drog a jedná se zejména o pole, skleníky a zahrady. V úvahu přichází i ohledání dopravních prostředků sloužících k přepravě drog. K ohledání místa dochází ze dvou důvodů. Prvním je předpoklad, že se v daném místě drogy vyrábí, prodávají či přechovávají. Druhým důvodem je předpoklad výskytu pachatelů drogové kriminality či předpoklad, že v tomto místě dochází k samotné konzumaci drog, často se tak jedná o byty či nebytové prostory daných konzumentů a pachatelů drogové kriminality. Při ohledání takovýchto míst je nezbytné postupovat podle kriminalistických postupů a dodržovat zásady vyhledávání, dokumentace a zajišťování stop. V případě násilného vniknutí do místa páčání drogové kriminality je nezbytné toto násilné vniknutí zadokumentovat, dále musí dojít k zadokumentování zajištěných drog a obalů fotograficky či videozáznamem. Tyto skutečnosti jsou nezbytné k vyvrácení případných pochybností o tomto úkonu.¹³⁶

¹³⁴ SVOBODA, Ivo et al. *Kriminalistika*. Ostrava: Key Publishing, 2016, s. 33. ISBN 978-80-7418-259-4.

¹³⁵ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika 2. přepracované a doplněné vydání*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 318. ISBN 80-7179-878-9.

¹³⁶ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 28–29. ISBN 80-7251-219-6.

Ohledání místa činu patří dle mého názoru k nejpodstatnějším počátečním vyšetřovacím úkonům obzvláště z toho důvodu, že stopy zajištěné při ohledání místa činu představují jedny z nejdůležitějších kriminalisticky relevantních stop, v některých případech se dokonce jedná o jediné stopy vedoucí k dopadení pachatelů drogové kriminality.

V průběhu ohledání místa činu dochází k nalézání mnoha druhů stop, které se však do značné míry liší podle toho, o jaký typ místa činu se jedná. Tím je myšleno, zda se jedná o místo činu, kde dochází k výrobě, prodeji, distribuci či držení drog, anebo jestli se jedná o místo činu, kde dochází k jejich samotné konzumaci. Ohledání místa činu, kde dochází k výrobě, prodeji, distribuci či držení drog, je typické větší různorodostí co do druhu stop. Na těchto místech se hojně vyskytují věcné stopy a konkrétně se jedná především o různé nádoby a pomůcky sloužící k přepravě či výrobě drog, mohou být nalezeny různé části rostlin, tablety a drogy v různé formě, případně i návody k výrobě drog. Mimo stop věcných můžeme při ohledání tohoto typu místa činu nalézat také stopy pachové či mikrostopy. Případy ohledání místa činu, kde dochází ke konzumaci drog, jsou typické výskytem injekčních stříkaček, jehel, škrtdel, dýmek, biologickým materiálem v podobě krve či zvratek, dále zde mohou být objeveny plechovky od ředidla, sáčky obsahující zbytky drog, nedopalky marihuany atd., v případech předávkování může být na těchto místech nalezeno také tělo mrtvé osoby.¹³⁷

4.6.4.1 Prohlídka osob

Než se zaměřím samostatně na prohlídku osob, dovoluji si v této podkapitole krátce definovat pojem prohlídka, jelikož je důležitý nejen pro tuto podkapitulu, ale i pro ty následující. Kriminalistickou prohlídkou se rozumí vyhledávání konkrétních kriminalisticky relevantních stop, bezprostřední pozorování a hledání specifických objektů na základě již známé konkrétní představy a popisu. Kriminalistická prohlídka je tedy velice zásadní úkon pro samotné vyšetřování, jelikož jejím výsledkem je nalezení konkrétních objektů jakožto kriminalistky relevantních stop, tyto stopy však musí být následně adekvátně zajištěny.¹³⁸

¹³⁷ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 28–29. ISBN 80-7251-219-6.

¹³⁸ SVOBODA, Ivo et al. *Kriminalistika*. Ostrava: Key Publishing, 2016, s. 33. ISBN 978-80-7418-259-4.

Z hlediska prohlídky osob existují tři druhy prohlídek, kterým se v této podkapitole budu věnovat – jedná se o osobní prohlídku, prohlídku těla a o prohlídku zemřelé osoby.

Osobní prohlídku lze podle § 82 odst. 3 trestního řádu provést, existuje-li důvodné podezření, že má daná osoba u sebe věc důležitou pro trestní řízení, dále ji lze podle § 82 odst. 4 trestního řádu provést u osoby zadržené a u osoby, která byla zatčena nebo která se bere do vazby, je-li podezření, že má u sebe zbraň či jiný předmět, jenž může ohrozit život a zdraví vlastní nebo cizí.¹³⁹ Z kriminalistického pohledu je osobní prohlídka především zaměřená na zjištění skutečností, zda má u sebe konkrétní osoba drogy, předmět sloužící k jejich aplikaci či jiné kriminalisticky relevantní stopy. V průběhu prohlídky můžeme u daných osob nacházet mimo již zmíněné drogy a předměty sloužící k jejich aplikaci mnoho dalších stop. Jedná se zejména o věci pocházející z trestné činnosti, věci určené k páčání trestné činnosti, větší finanční obnosy v hotovosti (především pocházející z prodeje drog či sloužící k jejich nákupu), listinné důkazy, kontaktní spojení na další distributory a různé druhy věcných důkazů. V případě provádění podrobné osobní prohlídky je potřeba dodržovat určitý systematický postup – jako první je potřebné se zaměřit na svrchní oděvy s postupným odebráním věcí již prohlédnutých, dále je třeba se zaměřit na prohlídku spodního prádla a v poslední řadě na prohlídku zavazadel a všech věcí, jež má daná osoba u sebe.¹⁴⁰

Prohlídka těla a jiné podobné úkony jsou upraveny v § 114 trestního řádu a prohlídce těla je povinen se podrobit každý, u něhož je nezbytné zjistit, jestli na jeho těle jsou stopy nebo následky trestného činu.¹⁴¹ Zákon připouští i překonání odporu osoby za účelem řádného provedení této prohlídky, daná osoba na to však musí být předem upozorněna a způsob překonání musí být adekvátní kladenému odporu.¹⁴² Prohlídka těla má mnoho podob a její charakter se volí podle toho, o jaký typ pachatele drogové kriminality se jedná. Například prohlídka pachatele toxikomana se bude určitým způsobem lišit od prohlídky dealera či výrobce. Dále v tomto odstavci popíšu typickou prohlídku u výrobce, dealera, toxikomana a přepravce. V případě výrobce a dealera drog, kteří přichází pravidelně do styku s drogou, jejími komponenty a s jinými látkami, se prohlídka zaměřuje především

¹³⁹ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁰ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 27. ISBN 80-7251-219-6.

¹⁴¹ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴² CHMELÍK, Jan et al. *Trestní právo hmotné zvláštní část*. Praha: Linde, 2010, s. 264. ISBN 978-80-7201-820-8.

na nalézání těchto látek přímo na těle pachatele nebo na oděvních součástkách. U toxikomana se prohlídka zaměřuje především na prokázání konzumace drog a způsob této konzumace, hledají se tedy vpichy po jehlách, chorobné záněty na sliznici nosu a úst atd., dále je naprosto běžné a nezbytné odebrání vzorků moči a krve, jež slouží ke zjištění přítomnosti drogy v těle. V případě přepravce je prováděna velice podrobná prohlídka podobně jako u výrobce či dealera. I u přepravce se zaměřuje na nalézání látek na jeho těle či oděvu, dále je však přepravce podroben prohlídce tělních dutin a zažívacího traktu kvůli možnosti ukrytí drog v těchto částech těla. Dále je potřebné zmínit, že jednotlivé prohlídky těla provádějí policisté stejného pohlaví, jako je prohlížená osoba, výjimkou je pouze prohlídka toxikomana, kterou zpravidla provádí lékař bez ohledu na pohlaví.¹⁴³ U toxikomanů platí pravidlo, že by u nich měla být provedena prohlídka při každém zadržení a předvedení.¹⁴⁴

Prohlídka a pitva mrtvol je upravena v § 114 odst. 1 trestního řádu, mrtvola musí být prohlédnuta a pitvána vždy, vznikne-li podezření, že smrt dané osoby byla způsobena trestným činem.¹⁴⁵ Prohlídka zemřelých osob je poněkud specifická a má dvě fáze. První je prohlídka před pitvou, v této fázi se hledají vnější stopy po aplikaci drog, v případě jejich nálezu je nutné zadokumentování předepsaným způsobem. Druhou fází je pak samotná pitva, při níž se provádí vnitřní prohlídka těla. V této fázi mají být především odebrány vzorky orgánů a tělních tekutin, které jsou následně podrobeny laboratornímu zkoumání.¹⁴⁶

4.6.4.2 Domovní prohlídka a prohlídka pozemků

Domovní prohlídka je upravena v § 82 odst. 1 trestního řádu a lze ji vykonat, existuje-li důvodné podezření, že v bytě nebo jiné prostoře sloužící k bydlení nebo v prostorách náležejících k obydlí je věc, popřípadě osoba důležitá pro trestní řízení.¹⁴⁷

¹⁴³ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 279–280. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹⁴⁴ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 27. ISBN 80-7251-219-6.

¹⁴⁵ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁶ STRAUS, Jiří et al. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 172. ISBN 978-80-7380-124-3.

¹⁴⁷ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Pod pojmem obydlí se skrývá mnoho významů a v průběhu času ho formuluje především judikatura. Obydlím můžeme chápat například rekreační chalupy a chaty, ubytovny, koleje, ale především byty včetně všech prostorů k bytu náležejících na základě smlouvy zakládající právo byt užívat, tím se myslí například sklepní kóje, garáže atd.¹⁴⁸

U domovních prohlídek nemusí vždy dojít k nalezení pouze stop souvisejících s drogovou kriminalitou, ale mohou být nalezeny i stopy svědčící o páčání jiného druhu kriminality. Z kriminalistické praxe známe i případy, kdy nedojde přímo k nalezení stop svědčících o spáchání drogové kriminality, jsou nalezeny předměty, které sice nesouvisejí s trestnou činností, ale minimálně dokazují velký zájem osob, u nichž k prohlídce došlo, o drogovou kriminalitu, typicky se jedná o odborné texty, jež mohou sloužit jako návod k výrobě drog.¹⁴⁹

Při tomto typu prohlídek je u drogové kriminality zásadní se zaměřit především na nalezení a zajištění omamných a psychotropních látek, prekurzorů a jiných předmětů sloužících k výrobě drog, dále je nutné vyhledat a zajistit veškeré předměty, které slouží k jejich úschově a aplikaci, mimo to je samozřejmě nezbytné zajistit důkazy listinné či jakékoliv jiné, jež mohou mít pro vyšetřování význam. Dále z kriminalistické praxe vyplývá potřeba zaměřit se na nalezení nejrůznějších úkrytů, kde mohou být výše uvedené předměty ukryty, typicky se jedná o duté stěny.¹⁵⁰

O značném významu domovních prohlídek v průběhu vyšetřování není pochyb, to potvrdila například rozsáhlá operace Národní protidrogové centrály s názvem „KOZEL II“ provedená v roce 2022. V rámci vyšetřování došlo k finalizaci prověřování zločinecké sítě osob zaměřujících se na velkoobjemovou produkci metamfetaminu. Na finalizaci prověřování mělo značný vliv právě provedení domovní prohlídky, během níž došlo k zajištění 20 kg metamfetaminu a desítek kil různých látek sloužících k jeho výrobě.

¹⁴⁸ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard; PUŠ, Jaroslav; NOVOTNÝ, František; STOČESOVÁ, Simona et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 218. ISBN 978-80-7380-488-6.

¹⁴⁹ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 280. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹⁵⁰ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 37. ISBN 80-7251-219-6.

Zajištěny byly také velkoobjemové nádoby, množství laboratorního skla a různé jiné předměty sloužící k výrobě drog. Dle kvalifikovaného odhadu tato zločinecká skupina vyrobila několik stovek kilogramů metamfetaminu.¹⁵¹

U domovní prohlídky je třeba věnovat zvýšenou pozornost jejímu zákonnému provedení, jelikož v okamžiku, kdy soud dospěje k závěru, že daná domovní prohlídka byla provedena v rozporu se zákonem, hrozí riziko nepoužitelnosti důkazů z této prohlídky vzešlých, což může zásadním způsobem ohrozit budoucí vyšetřování daného trestného činu.¹⁵²

4.6.4.3 Prohlídka jiných prostor

Prohlídka jiných prostor neboli prohlídka prostor nesloužících k bydlení je upravena v § 82 odst. 2 trestního řádu, dále je v tomto ustanovení upravena i prohlídka pozemků, pokud nejsou veřejně přístupné. Prohlídku jiných prostor lze provést ze stejných důvodů jako domovní prohlídku, tyto důvody jsem již vyjmenoval v podkapitole zabývající se domovní prohlídkou.¹⁵³ Do prohlídky jiných prostor spadá například prohlídka skladů, samostatně stojících garáží, prostorů sloužících k podnikání atd., problematiku těchto míst však v této kapitole nebudu dále rozvádět.¹⁵⁴ Místo toho se zaměřím na prohlídku dopravních prostředků, ta totiž neodmyslitelně patří k drogové kriminalitě a hraje důležitou roli při jejím vyšetřování. Skutečnost, že se i dopravní prostředky řadí mezi jiné prostory, připouští mnoho komentářů trestního řádu, ovšem pouze za předpokladu, že se nejedná o obytné přívěsy sloužící k bydlení.¹⁵⁵

Prohlídka dopravních prostředků se skládá ze dvou fází. První je vnější prohlídka, při níž se kontrolují zavazadla a veškeré naložené předměty, druhou fází je vnitřní kontrola sloužící k nalezení případných úkrytů v automobilu.¹⁵⁶ V současné době je hojně využíván mobilní rentgen, jímž lze prohlížet v podstatě celý dopravní prostředek, slouží k prohlížení nepřístupných prostor a dutin. Mobilní

¹⁵¹ FRYDRYCH, Jakub. *Realizace rozsáhlé operace s krycím názvem „KOZEL II“*. Online. In: Policie ČR, 12. 9. 2022. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/web-informacni-servis-zpravodajstvi-realizace-rozsahle-operace-s-krycim-nazvem-kozel-ii.aspx>. [cit. 2024-03-06].

¹⁵² Nález Ústavního soudu ze dne 14. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 183/03.

¹⁵³ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁴ FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GRIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 310. ISBN 978-80-7478-750-8.

¹⁵⁵ DRAŠTÍK, Antonín; FENYK, Jaroslav; HÁJEK, Roman; AUEROVÁ, Jaroslava; AUGUSTINOVÁ, Pavla et al. *Trestní řád Komentář 1. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 715. ISBN 978-80-7552-600-7.

¹⁵⁶ SVOBODA, Ivo et al. *Kriminalistika*. Ostrava: Key Publishing, 2016, s. 304. ISBN 978-80-7418-259-4.

rentgen se však nejvíce využívá při prohlídce kamionů na hraničních přechodech a tuto prohlídku provádí zpravidla orgány celní správy. Mezi běžnější způsob, kterým lze odhalit přítomnost drog, je použití služebního psa, ten je totiž schopen odlišit pach drog od jiných pachů. Služebním psům však ztěžuje jejich práci poměrně značná vynalézavost pachatelů drogové kriminality, kteří se v návaznosti na zkušenosti se psy naučili drogy pachově maskovat.¹⁵⁷ Podstatné je také zmínit takzvané tajné schránky, které představují obtížně zjistitelné úkryty v dopravních prostředcích, přičemž existují dva druhy tajných schránek. Prvním druhem jsou upravené tajné schránky, ty využívají již existující konstrukční prostory dopravního prostředku, které jsou pouze zamaskovány. Druhým druhem jsou vytvořené tajné schránky, k jejichž vzniku dochází speciální konstrukční úpravou dopravního prostředku.¹⁵⁸

4.6.5 Zvláštnosti následných úkonů

Hlavním obsahem následných úkonů je prověření vyšetřovacích verzí. Úkolem metodiky je pak rozpracovávat zvláštnosti jednotlivých vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů v následné etapě vyšetřování. U každého druhu kriminality je v těchto následných úkonech používána jiná metodika a taktika, například jsou kladeny různé otázky při výslechu svědka či při výslechu obviněného.¹⁵⁹ Ve své práci se zaměřím na výslech svědka, výslech obviněného, konfrontaci, rekognici a expertizní činnosti, jelikož to jsou dle mého názoru nejpodstatnější následné úkony.

4.6.5.1 Výslech obecně

Výslechem se obecně rozumí kriminalistická metoda získávání výpovědi dané osoby, výpovědi se pak rozumí verbální i neverbální projev o konkrétním předmětu výslechu, projev dané osoby je paměťovou stopou. Každý výslech má tři stadia – úvodní stadium výslechu, stadium souvislého jednání vyslýchaného neboli monolog a stadium otázek a odpovědí neboli dialog.

¹⁵⁷ STRAUS, Jiří et al. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 172–173. ISBN 978-80-7380-124-3 .

¹⁵⁸ SVOBODA, Ivo et al. *Kriminalistika*. Ostrava: Key Publishing, 2016, s. 303. ISBN 978-80-7418-259-4.

¹⁵⁹ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika 2. přepracované a doplněné vydání*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 417. ISBN 80-7179-878-9.

Při výslechu je také nutné dodržovat určité taktické postupy, které mají vést k získání úplné a pravdivé výpovědi.¹⁶⁰

Než přejdu na specifikaci výslechu svědka a obviněného, považuji za nutné zmínit § 89 odst. 3 trestního řádu, který upravuje nepoužitelnost důkazu v řízení získaném nezákonným donucením nebo hrozbou takového donucení, s výjimkou případu, kdy se použije jako důkaz proti osobě, která se takového donucení nebo hrozby donucení dopustila.¹⁶¹

4.6.5.2 Výslech svědka

Výslech svědka je upraven v §101–103 trestního řádu, před samotným výslechem je nezbytné zjistit jeho totožnost, poučit jej o právu odepřít výpověď, o jeho povinnosti vypovídat celou pravdu a nic nezamlčet a o případných trestních následcích křivé výpovědi. Dále je nutné zmínit § 10 odst. 1 trestního řádu upravující vynětí z pravomoci orgánů činných v trestním řízení osoby požívající výsad a imunit podle zákona nebo mezinárodního práva, jelikož tyto osoby nemají povinnost svědčit.¹⁶²

Také bych rád zmínil § 100 trestního řádu, který upravuje právo odepřít výpověď v situacích v tomto ustanovení zakotvených, toto právo spadá mezi základní lidská práva, což vyplývá z čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Říká, že každý má právo odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké.¹⁶³ Tuto problematiku doplňuje i poměrně bohatá judikatura, která uznává, že právo neudávat sám sebe nebo osobu blízkou je významným znakem právního státu a přiznává tomuto institutu hluboký historický základ. Judikatura dále uvádí, že právu svědka odepřít výpověď, vycházejícímu z ústavní ochrany proti sebeobviňování, je nutno dát v právním státě přednost před účelem konkrétního řízení, a to i tehdy, jestliže v tomto konkrétním případě dojde k důkazní nouzi.¹⁶⁴

U konkrétních svědků je vždy naprosto nezbytné zjistit jejich vztah k projednávané věci a také k osobám, jež jsou v podezření z provedení drogové kriminality, jelikož tyto dvě zásadní informace mají vliv na taktiku zvolenou při

¹⁶⁰ SVOBODA, Ivo et al. *Kriminalistika*. Ostrava: Key Publishing, 2016, s. 321. ISBN 978-80-7418-259-4.

¹⁶¹ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶² Tamtéž.

¹⁶³ Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 20. 4. 2021, sp. zn. III. ÚS 1679/20.

jejich výslechu. Velice často jsou svědci osoby blízké osobě toxikomana, snažící se zabránit mu v páchání další trestné činnosti a v konzumaci drog. Dále se můžeme často setkávat se svědky coby osobami poškozenými, kteří oznámili případ, že se stali obětí toxikomana. Méně časté jsou pak případy, kdy se osoba stala náhodně svědkem drogové kriminality.¹⁶⁵

V případě výslechu osoby zainteresované na páchání drogové kriminality je nutné se zaměřit na získání těchto informací: 1. zda má vědomosti o výrobě drogy, místě výroby či místě přechovávání; 2. pokud mu byla droga nabízena, tak kde, kým, za jakou cenu a o jakou drogu šlo; 3. zda byl přítomen při užívání drog, jejich výrobě, pěstování či přechovávání a uvést zúčastněné osoby; 4. získání jakýchkoliv dalších doplňujících informací k otázkám výše uvedeným. V případě, že tyto informace sám nemá, tak alespoň uvést, co se svědek dozvěděl z doslechu.¹⁶⁶

4.6.5.3 Výslech obviněného

Osobou obviněného se dle § 32 ve spojitosti s § 160 odst. 1 trestního řádu rozumí osoba, proti níž bylo zahájeno trestní stíhání, § 32 dále předpokládá, že dříve než se osoba stane obviněnou, je v pozici podezřelého. Dále je z hlediska obviněného důležitý § 12 odst. 7 trestního řádu, který říká, že pokud z povahy věci nevyplývá něco jiného, rozumí se obviněným též obžalovaný a odsouzený.¹⁶⁷

Samotný výslech obviněného je upraven v § 91–96 trestního řádu. Podle § 91 odst. 1 trestního řádu musí být před prvním výslechem zjištěna totožnost obviněného, musí mu být objasněna podstata sděleného obvinění, musí být poučen svých právech a trestních následcích křivého obvinění a pomluvy a dále musí být poučen o případné možnosti sjednat dohodu o vině a trestu, je-li tato dohoda v daném případě přípustná. Dále je zásadní § 92 odst. 1 trestního řádu, jenž uvádí: výslech obviněného se má konat tak, aby obviněný poskytl pokud možno úplný a jasný obraz o skutečnostech podstatných pro trestní řízení, obviněný však nesmí být žádným způsobem donucován k doznání nebo výpovědi a v průběhu celého výslechu je nutno šetřit osobnost obviněného.¹⁶⁸

¹⁶⁵ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 282–283. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹⁶⁶ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 35. ISBN 80-7251-219-6.

¹⁶⁷ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁸ Tamtéž.

V praxi existují v podstatě dva druhy výsledků obviněného – první je výsledek obviněného závislého na drogách a druhý je výsledek obviněného výrobce či distributora. Skutečnost, o jaký typ pachatele drogové kriminality jde, značným způsobem ovlivňuje taktiku vedení výsledku a okruh pokládaných otázek, proto oba tyto druhy výsledku rozeberu samostatně.¹⁶⁹

První možností je tedy výsledek obviněného závislého na drogách neboli toxikomana, motiv jeho jednání se značně liší podle míry závislosti na droze, obecně lze však říci, že jeho hlavní motivací je získání finančních prostředků na nákup drog či zisk drog přímo. Otázky kladené tomuto typu obviněného by měly především cílit na získání informace, jakou drogu užívá, kde a jakým způsobem ji získává a jestli se podílí na jejím prodeji. Doplnující otázky by měly být zaměřeny na to, jak dlouho danou drogu užívá. Celý proces výsledku obviněného je však velice individuální a vždy se musí přizpůsobit konkrétní situaci, tudíž výše zmíněné informace jsou především obecného rázu.¹⁷⁰

Druhou možností je výsledek obviněného výrobce či distributora, který zpravidla drogu neužívá či na ní ani není závislý. V případě tohoto druhu obviněných je hlavní motivací značný finanční obnos. Kladené otázky by měly být zaměřeny na zjištění způsobu získání, distribuce a výroby drog. Pokud se jedná o pachatele-výrobce, je vhodné zjistit míru jeho znalostí o výrobě drog, dále je také zásadní zjistit informace o způsobu získávání surovin a jiných materiálů sloužících k výrobě.¹⁷¹

U obou možností výsledku obviněného lze však předpokládat značnou neochotu spolupracovat, a nepravdivost vypovídaných skutečností a snahu obviněného svést pozornost kriminalistů jinam. Častá je také snaha obviněných předstírat, že s drogou v životě do styku nepřišli a obecně simulovat celkové zmatení z celé situace. Proto je v rámci taktiky výsledku vhodné předložit ve fázi dialogu různé důkazní prostředky znemožňující tuto snahu obviněného. Těmito důkazy mohou být svědecké výpovědi, důkazy zjištěné při ohledání místa činu či domovní prohlídce atd.¹⁷²

¹⁶⁹ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006 s. 33. ISBN 80-7251-219-6.

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 34

¹⁷² Tamtéž, s. 35.

4.6.5.4 Konfrontace

Konfrontace je upravena v § 104a trestního řádu a dochází k ní ze dvou důvodů. Prvním důvodem je situace, kdy je výpověď svědka nebo spoluobviněného a obviněného rozporná v závažných okolnostech, druhým důvodem je situace, kdy tento rozpor nastane při výpovědi různých svědků. Konfrontace je neopakovatelný procesní úkon, jejím hlavním cílem je vyjasnění či odstranění již zmíněných rozporů v předchozích výpovědích daných osob, dále může dojít k získání zcela nových důkazů. Konfrontace jako taková je úkon, kdy jsou tyto osoby postaveny tváří v tvář před orgánem činným v trestním řízení, každá z těchto osob následně sdělí svou verzi o dané skutečnosti.¹⁷³

Při vyšetřování drogové kriminality je však konfrontace využívána spíše výjimečně. Je třeba brát v potaz psychiku takto konfrontovaných osob a z praxe vyplývají případy ovlivnění nerozhodnutého svědka či v případě drogové kriminality toxikomana, konfrontace tudíž ne vždy naplňuje její hlavní cíl, kterým je odstranění rozporů ve výpovědích týkajících se závažných okolností. Hlavním důvodem, proč konfrontace nebývá v případě vyšetřování drogové kriminality příliš využívána, jsou především značné psychické a fyzické změny osobnosti a chování osob závislých na užívání drog. Je tedy samozřejmě jasné, že tyto změny značným způsobem ovlivňují výsledky konfrontace. V případě konfrontace, kdy je jedna z konfrontovaných osob závislá na užívání drog, je naprosto nezbytná pečlivá příprava otázek, jež budou pokládány, a konfrontace by měla být pokud možno co nejkratší.¹⁷⁴

4.6.5.5 Rekognice

Rekognice je upravena v § 104 trestního řádu a koná se, je-li pro trestní řízení nezbytné, aby podezřelý, obviněný či svědek znovu poznal a tím ztotožnil určitou osobu nebo věc. Při provádění rekognice musí být vždy přítomna alespoň jedna osoba, která není na věci zúčastněná.¹⁷⁵ Před samotnou rekognicí by měl být daný podezřelý, obviněný či svědek vyslechnut o okolnostech, za kterých danou osobu nebo věc vnímal, dále je při tomto výslechu nezbytné zjistit jakékoliv znaky či zvláštnosti, podle nichž by šlo danou osobu nebo věc poznat, osoba ani věc, jež

¹⁷³ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard; PUŠ, Jaroslav; NOVOTNÝ, František; STOČESOVÁ, Simona et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 267. ISBN 978-80-7380-488-6.

¹⁷⁴ STRAUS, Jiří et al. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 177. ISBN 978-80-7380-124-3.

¹⁷⁵ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

má být poznána, mu nesmí být před rekognicí ukázána. V případě poznání věci se daná věc ukáže podezřelému, obviněnému či svědkovi ve skupině věcí téhož druhu. V případě poznání osoby je to o něco komplikovanější a záleží na tom, zda tato osoba bude poznávána podle jejího vzezření, hlasu či dynamických vlastností. V případě rekognice podle vzezření se takto poznávaná osoba ukáže podezřelému, obviněnému či svědkovi mezi alespoň třemi osobami, které se od poznávané osoby výrazně neodlišují. V případě rekognice podle hlasu se poznávané osobě umožní mluvit v libovolném pořadí mezi dalšími osobami s podobným hlasem. Pro dynamické vlastnosti platí obdobné pravidlo jako při rekognici podle hlasu, pod dynamickou vlastností si můžeme představit především chůzi. Následně se po provedení rekognice poznávající osoba vyslechne, při tomto výslechu má především popsat, podle jakých znaků danou osobu či věc poznala, dále by se měla vyjádřit k okolnostem provedené rekognice.¹⁷⁶

Rekognice je v případě obviněného posuzována jako pasivní úkon, který musí strpět, v případě odporu mohou být k provedení rekognice použity i donucovací prostředky. V případě rekognice se nejedná o donucení k sebeusvědčování, a tedy se neuplatní zásada „nemo tenetur se ipsum accusare“.¹⁷⁷

V případě drogové kriminality se rekognice používá především k identifikaci výrobců, distributorů drog a případně i osob, jimiž byla droga konzumována. Dále může být rekognice v případě drogové kriminality použita k identifikaci prostředků sloužících k výrově drog, poněkud specifická je rekognice míst, jedná se zejména o místa výroby, skladování, konzumace a prodeje drog.¹⁷⁸ Velký význam rekognice v případě drogové kriminality je identifikace prodejců drog, kteří zpravidla nejsou známi pod svými skutečnými jmény.¹⁷⁹

4.6.5.6 Expertizní činnosti

Expertizní činnosti mají naprosto zásadní význam pro vyšetřování drogové kriminality. Pod tímto pojmem se rozumí různé expertízy, odborná vyjádření a znalecké posudky. Mezi nejvíce využívané obory patří chemie, toxikologie, soudní lékařství, soudní psychiatrie, soudní psychologie a technologická expertíza.

¹⁷⁶ CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard; PUŠ, Jaroslav; NOVOTNÝ, František; STOČESOVÁ, Simona et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 268. ISBN 978-80-7380-488-6.

¹⁷⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 11. 10. 2007, sp. zn. III. ÚS 528/06.

¹⁷⁸ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 283. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹⁷⁹ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 38. ISBN 80-7251-219-6.

Tyto jednotlivé obory slouží v průběhu vyšetřování k zodpovězení konkrétních otázek spojených s drogovou kriminalitou. Znalci mají velký význam z hlediska výslechů, jelikož se souhlasem vyslychajícího mohou klást vlastní otázky, čímž zkvalitní jejich vlastní úkony. Specifické otázky znalců mohou vést ke zjištění nových informací důležitých pro objasnění drogové kriminality, dále mají znalci velký význam z hlediska hodnocení výpovědi a posouzení míry věrohodnosti či nevěrohodnosti této výpovědi.¹⁸⁰ V následující části této podkapitoly se zaměřím na to, na jaký typ otázek každý z výše uvedených oborů v průběhu vyšetřování drogové kriminality hledá odpovědi.

Chemicko-technologická expertiza má zásadní vliv z důvodu stále větší profesionality výrobců drog, v současné době se drogy vyrábějí na složitých zařízeních a často ve velkém množství. Právě znalci z oboru chemie a technologie jsou v těchto případech naprosto nezbytní pro odborné a bezpečné zacházení s těmito složitými zařízeními. Chemicko-technologická expertiza se zaměřuje především na zodpovězení následujících otázek: jsou zajištěná zařízení způsobilá k výrobě drog a jakých konkrétně, jaké suroviny byly užívány k výrobě drog, jaké nebezpečí hrozí v souvislosti s výrobou drog na daném zařízení, za jak dlouho vyrobí dané zařízení určité množství drog, z jakých technologických částí je toto zařízení složeno a zda jsou tyto části dostupné na trhu.¹⁸¹

Toxikologická expertiza se v případě drogové kriminality zaměřuje na zkoumání léčiv, jedů a omamných a psychotropních látek. Tyto látky zkoumá v jejich původním stavu, v různě mechanicky upraveném stavu a ve stadiu různých metabolických změn. K toxikologické expertize se využívají dva druhy materiálů, a to látka samotná v nezměněném chemickém nebo fyzikálním stavu, jako druhý je biologický materiál, bavíme se tedy zejména o krvi a moči.

Toxikologická expertiza se zaměřuje především na zodpovězení následujících otázek: obsahují zajištěné chemické a biologické stopy drogy nebo jiné látky či jedy ve smyslu příslušných předpisů, zda zajištěné stopy obsahují látky sloužící k výrobě drog, jaké toxické látky se nachází na zajištěném předmětu a k čemu slouží, jak byla vyrobena zajištěná droga nebo jed, jakým způsobem se

¹⁸⁰ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 284. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹⁸¹ STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 39–40. ISBN 80-7251-219-6.

pravděpodobně daná droga nebo jed vyrobil. Dále musí odborníci z oboru toxikologie provést kvalitativní a kvantitativní analýzu zajištěné látky.¹⁸²

Hlavním úkolem soudního lékařství je především odpovídat na otázku, z jaké příčiny daná osoba zemřela a zda byla její smrt v příčinné souvislosti s konzumací drog, dále by měla určit přítomnost drog v těle. Soudní psychologové a psychiatři se zaměřují především na určení věrohodnosti výpovědí daných osob a na určení míry jejich závislosti, dále se vyjadřují k otázkám zaměřeným na schopnost vnímání, ovládání a rozpoznání jednání těchto závislých osob.¹⁸³

¹⁸² STRAUS, Jiří et al. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, s. 40. ISBN 80-7251-219-6.

¹⁸³ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 284. ISBN 978-80-7380-547-0.

5 Prevence a práce s veřejností

5.1 Prevence

Pod pojmem prevence se obecně rozumí něčemu předcházet či snaha o ochranu před něčím, v našem případě se samozřejmě jedná o snahu předcházet užívání drog a o snahu ochránit společnost jako celek před jejich negativním dopadem. Podle Světové zdravotnické organizace se prevence dělí na primární, sekundární a terciární. Primární prevencí se rozumí předcházení užití drogy u populace, která s drogou zatím nepřišla do styku, v případě, kdy není možné užívání drog předejít úplně, snaží se alespoň oddálit styk s drogou do vyšších věkových kategorií. Sekundární prevence je zaměřená na osoby, které již s drogou přišly do styku, a na osoby závislé na droze, sleduje předcházení vzniku, rozvoji a přetrvávání této závislosti. Terciární prevence se zaměřuje spíše na sociální a zdravotní problémy plynoucí z dlouhodobého užívání drog, je tedy zaměřená na předcházení vážným sociálním a zdravotním následkům.¹⁸⁴

V praxi hrají neodmyslitelnou roli různé profesionální a zájmové organizace zaměřující se jednak na primární prevenci v podobě vysvětlování negativních dopadů drog široké veřejnosti, jednak na prevenci sekundární a terciární v podobě pomoci samotným toxikomanům v léčbě jejich závislosti.¹⁸⁵ Na primární prevenci se například zaměřuje i samotná Národní protidrogová centrála, která za dobu své existence zorganizovala několik preventivních projektů. Jejím nejnovějším významným aktem v tomto odvětví je preventivní projekt s názvem „Děti zpátky na hřiště“ zaměřený na zdůraznění významu přirozeného pohybu pro zdravý vývoj dětí a na denormalizaci životního stylu spojeného s užíváním návykových látek.¹⁸⁶

Z pohledu kriminalistické praxe je nejúspěšnějším způsobem prevence důkladná kontrola na státních hranicích a na letištích, tato kontrola je zaměřená především na kontrolu osob, vozidel a zavazadel. K takovým kontrolám jsou

¹⁸⁴ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Monografie (Úřad vlády České republiky). Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s. 17.

¹⁸⁵ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 285. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹⁸⁶ KUDLÁČKOVÁ, Barbora. *Děti zpátky na hřiště*. Online. In: Policie ČR, 23. 2. 2022. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/deti-zpatky-na-hriste.aspx>. [cit. 2024-03-06].

samozřejmě zapotřebí vhodné prostředky například v podobě rentgenu, dále k provádění kontrol neodmyslitelně patří speciálně vycvičení služební psi.¹⁸⁷

Dle mého názoru je prevence velice důležitý prostředek, bez kterého nebude možné drogovou kriminalitu a užívání drog samotné dostat pod kontrolu. Domnívám se, že nejlepším způsobem je informování o drogové problematice, o negativních účincích a o nebezpečnosti plynoucí z užívání drog především na školách, aby dospívající děti věděly, jaké následky může užívání drog mít. Právě takovéto vzdělávání dospívajících generací by mohlo vést ke snížení počtu osob závislých na drogách, jelikož by takto informované děti mohly mít do budoucna menší „chuť“ určitý typ drogy vůbec vyzkoušet, což by snížilo poptávku po drogách, která by přirozeně vedla ke snížení nabídky. Je dost možné, že je má myšlenka velice naivní, ale opravdu se domnívám, že by takovýto přístup mohl mít pozitivní dopad, i když by samozřejmě trvalo mnoho let, než by byly znát případné pozitivní účinky.

5.2 Práce s veřejností

Práce s veřejností se u jednotlivých druhů kriminality značným způsobem liší a jsou druhy kriminality, kde může pomoc od veřejnosti značným způsobem pozitivně ovlivnit vyšetřování. Bohužel toto u drogové kriminality neplatí a pomoc od veřejnosti bývá spíše výjimečná záležitost. Důvodem je zřejmě skutečnost, že se drogová kriminalita společnosti jako celku dotýká pouze nepřímo a velká část společnosti nepocítuje mimořádně negativní dopady drogové kriminality, což vyúsťuje v poněkud laxnější přístup veřejnosti k této problematice.¹⁸⁸

¹⁸⁷ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 285. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹⁸⁸ Tamtéž, s. 284.

Závěr

Drogová problematika a s tím související drogová kriminalita jsou problémy postihující celý svět, ovlivňují velkou část společnosti, aniž by si to mnohdy daní lidé uvědomovali. I přes velkou snahu státních autorit se doposud nepodařilo drogovou kriminalitu zkrotit na požadovanou úroveň. Nicméně velké úsilí policejních orgánů, značná mezinárodní spolupráce, početné množství mezinárodních úmluv zabývajících se touto problematikou, efektivní prevence a poměrně jasné a ustálené trestněprávní vymezení drogových trestných činů je poměrně efektivním prostředkem v jakémsi omezování drogové kriminality. Hlavním problémem, proč se doposud nepodařilo drogovou problematiku zvládnout na požadovanou úroveň, je dle mého názoru značná profesionalita a organizovanost pachatelů spojená s až neuvěřitelnou finanční motivací, již drogová kriminalita představuje na straně jedné, na straně druhé je to samozřejmě velký předpoklad daných drog vyvolat závislost.

Jedním z cílů mé práce bylo poukázat na trestněprávní úpravu obsaženou v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který dle mého názoru obsahuje poměrně stručnou, ovšem velice jasnou úpravu drogových trestných činů, ze které jsou na první pohled viditelné poměrně přesné rozdíly mezi jednotlivými skutkovými podstatami drogových trestných činů. Je možná až udivující, že se zákonodárci podařilo efektivně upravit tak značnou, rozsáhlou a komplikovanou problematiku do tak malého množství paragrafů. V dnešní době je nicméně tato trestněprávní úprava doplněna značným množstvím judikatury, jež je velice nápomocná z hlediska právní kvalifikace daného trestného činu.

Dalším cílem mé práce bylo zdůraznit velký význam mezinárodních úmluv orientovaných na drogovou problematiku. Tento význam se však nevztahuje pouze k současnosti, nýbrž měl také zásadní vliv z hlediska celkového vývoje právní úpravy drogové kriminality. Byly to totiž především různé mezinárodní konference, jež měly zásadní vliv na vývoj právní úpravy zabývajících se drogovou problematikou. Daná právní úprava však existuje poměrně krátkou dobu, začala totiž vznikat teprve na začátku 20. století.

Hlavním cílem mé práce však byla samotná metodika vyšetřování drogové kriminality, proto je toto téma v mé práci nejobsáhlejší a obsahuje nejvíce odborných poznatků. Metodika vyšetřování drogové kriminality je však velice široké téma a v rámci mé práce nebylo možné se všem jejím aspektům věnovat do

stejně hloubky. Z mého pohledu se jako nejzásadnější a nejzajímavější jevílo téma zabývající se zvláštnostmi počátečních, neodkladných a vyšetřovacích úkonů a téma zabývající se zvláštnostmi následných úkonů. Proto jsem také právě tato témata rozebral více do hloubky než ostatní. Tím však v žádném případě nechci podřývat důležitost jiných částí metodiky vyšetřování drogové kriminality a v případě rozšíření mé práce bych více rozebral část zaměřenou na typické vyšetřovací situace a část zabývající se typickými stopami. Dalším směrem, v němž by šla má práce rozšířit, je problematika zabývající se mezinárodní spoluprací při vyšetřování drogové kriminality, jelikož hraje zásadní a neodmyslitelnou roli v průběhu vyšetřování mezinárodních organizovaných skupin.

Mimo výše uvedené je neodmyslitelnou součástí mé práce kapitola zaměřená na dělení a kategorizaci jednotlivých drog. Právě znalosti získané z této kapitoly o negativních dopadech dlouhodobého užívání jednotlivých drog jsou naprosto zásadní pro pochopení hlubšího problému, který drogová kriminalita představuje. Nemusí se však jednat pouze o dlouhodobé užívání. Dnes již existují i drogy s tak velkým rizikem vzniku závislosti, že stačí pouhé jedno užití, které může člověku změnit celý život.

Samotným závěrem mé práce byla kapitola zaměřená na prevenci a práci s veřejností. Přestože jsem tuto část zpracoval poměrně stručně, je to dle mého názoru právě dostatečná a efektivní prevence, jež může být klíčem k dlouhodobému řešení problému, který drogová kriminalita představuje.

Resume

The topic of my thesis is the methodology of drug crime investigation. My thesis therefore focuses on the methodology and tactics used in drug crime investigations. It also focuses on the criminal law characteristics of each crime and their differences. I chose this topic because of the significant impact of drug crime on society as a whole and because of the breadth and complexity of the issue

First chapter was dedicated on defining the basic concepts related to drug crime, as a correct theoretical understanding of these concepts was critical for the following chapters of my thesis. In the second chapter I focused on the general division of drugs and then I divided drugs into categories, listing for each category the most common effects and negative consequences resulting from the use of these particular drugs, and then listing the most typical representatives of each category. The third chapter of my thesis focused on the legal regulation of drug crime, initially I described the history and development of national legislation, then I focused on the current national legislation and lastly on the international drug conventions already mentioned.

The fourth chapter was by far the most extensive and most important chapter of my work, it described the methodology of drug crime investigation itself, this chapter was divided into several subchapters in which I focused on individual specifications, actions of the Police of the Czech Republic and situations that can occur and are typical for drug crime. The individual subchapters dealt with the criminalistic characteristics of drug crime, the different types of drug offenders, typical clues and their finding, and the planning and organisation of investigations. However, I consider the subchapters focusing on typical investigative situations and the peculiarities of drug crime investigations to be the most important. The fifth and last chapter of my thesis focused mainly on the important and inherent role of prevention and then I also briefly mentioned the work with the public during drug crime investigations.

Seznam použitých zdrojů

Literatura:

1. DRAŠTÍK, Antonín; FENYK, Jaroslav; HÁJEK, Roman; AUEROVÁ, Jaroslava; AUGUSTINOVÁ, Pavla et al. *Trestní řád Komentář 1. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 552 s. ISBN 978-80-7552-600-7.
2. FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GRIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 928 s. ISBN 978-80-7478-750-8.
3. CHMELÍK, Jan; PUŠ, Jaroslav; PEROUTKA, Josef; OUTLÁ, Kristýna; TOMICA, Zdeněk. *Trestní právo hmotné zvláštní část*. Praha: Linde, 2010. 367 s. ISBN 978-80-7201-820-8.
4. CHMELÍK, Jan; BRUNA, Eduard; PUŠ, Jaroslav; NOVOTNÝ, František; STOČESOVÁ, Simona et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 509 s. ISBN 978-80-7380-488-6.
5. CHOMYNOVÁ, Pavla; GROHMANNOVÁ, Kateřina; DVOŘÁKOVÁ, Zuzana a ORLÍKOVÁ, Barbora. *Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022*. Praha, 2023. 107 s. ISBN 978-80-7440-311-8.
6. KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. 320 s. ISBN 80-86734-05-6.
7. KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0.
8. MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika 2. přepracované a doplněné vydání*. Praha: C. H. Beck, 2004. 606 s. ISBN 80-7179-878-9.
9. STRAUS, Jiří; VIKTORYOVÁ, Jana; PALAREC, Ján; STRACH, Jan. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006. 49 s. ISBN 80-7251-219-6.
10. STRAUS, Jiří; CHMELÍK, Jan; KONRÁD, Zdeněk; HRIB, Nikolaj; HÁJEK, Pavel et al. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 315 s. ISBN 978-80-7380-124-3.

11. SVOBODA, Ivo; JURÍČEK, Ludvík; BEŇUŠ, Radoslav; KRAJNÍK, Václav; KRAJNÍKOVÁ, Magdaléna et al. *Kriminalistika*. Ostrava: Key Publishing, 2016. 374 s. ISBN 978-80-7418-259-4.
12. ŠÁMAL, Pavel; NOVOTNÝ, Oto; GŘIVNA, Tomáš; HERCZEG Jiří; VANDUCHOVÁ Marie et al. *Trestní právo hmotné 8. přepracované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 1 050 s. ISBN 978-80-7552-358-7.
13. ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2013. 4654 s. ISBN 978-80-7400-465-0.
14. ŠÁMAL, Pavel; BOHUSLAV, Lukáš; DVOŘÁK, Marek; GŘIVNA, Tomáš; HERCZEG, Jiří et al. *Trestní zákoník III Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2023. 4 933 s. ISBN 978-80-7400-893-1.
15. UNODC. *Terminology and Information on Drugs*. 3rd ed. United Nations Publication, 2016. 83 s. ISBN 978-92-1-148287-4.
16. ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. 96 s. ISBN 80-244-0709-4.

Internetové zdroje:

1. CELNÍ SPRÁVA ČR. *PREKURSORY DROG*. Online. 4. 10. 2021. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-spolecnosti-a-zivotniho-prostredi/Stranky/prekursory.aspx>. [cit. 2024-01-22].
2. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Spotřeba alkoholických nápojů na 1 obyvatele v České republice*. Online. 12. 12. 2023. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/graf-spotreba-alkoholickych-napoju-na-1-obyvatele-v-ceske-republice>. [cit. 2024-01-23].
3. EUROPEAN MONITORING CENTRE FOR DRUGS AND DRUG ADDICTION. *Coca and cocaine production*. Online. © 2024. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets/cocaine/production_en. [cit. 2024-01-28].
4. FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚŘAD. *Úmluvy*. Online. © 2022. Dostupné z: <https://fau.gov.cz/mezinarodni-pravo>. [cit. 2024-02-10].
5. FRYDRYCH, Jakub. *Realizace rozsáhlé operace s krycím názvem „KOZEL II“*. Online. In: Policie ČR, 12. 9. 2022. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/web-informacni-servis-zpravodajstvi-realizace-rozsahle-operace-s-krycim-nazvem-kozel-ii.aspx>. [cit. 2024-03-06].

6. FRYDRYCH, Jakub. *Výroční zpráva Národní protidrogové centrály za rok 2022*. Online. In: Policie ČR, 26. 6. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocni-zprava-narodni-protidrogove-centraly-za-rok-2022.aspx>. [cit. 2024-01-28].
7. KUDLÁČKOVÁ, Barbora. *Děti zpátky na hřiště*. Online. In: Policie ČR, 23. 2. 2022. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/deti-zpatky-na-hriste.aspx>. [cit. 2024-03-06].
8. MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR. *Závěrečná zpráva RIA k návrhu zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky tabáku, alkoholu a jiných návykových látek, integrované protidrogové politice a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně zdraví před návykovými látkami)*. Online. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2023. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/lrv/ria/databaze/ZZ-RIA-k-navrhu-zakona-o-ochrane-pred-navykovymi-latkami.pdf>. [cit. 2024-02-09].
9. NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI. *Zaostřeno na drogy 2*. Online, PDF. Praha: Vláda ČR, 2009. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/dokumenty/publikace/zaostreno_na_drogy_200902v2_www.pdf. [cit. 2024-01-28].
10. NOŽINA, Miroslav a VANĚČEK, Miloš. *Národní protidrogová centrála 1991-2016*. Online, PDF. Praha: Národní protidrogová centrála, 2016. ISBN 978-80-270-0640-3. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skpv-narodni-protidrogova-centrala-aktuality-narodni-protidrogova-centrala-1991-2016.aspx>. [cit. 2024-03-06].
11. POLICIE ČR. *Statistické přehledy kriminality za rok 2023*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2023.aspx>. [cit. 2024-01-23].
12. POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Novela zákona o návykových látkách musí před novými látkami urychleně ochránit hlavně děti*. Online. 9. 8. 2023. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/cms.sqw?z=17798>. [cit. 2024-02-09].
13. RITCHIE, Hannah a ROSER, Max. *Smoking*. Online. In: Our World in Data, 10. 11. 2023. Dostupné z: <https://ourworldindata.org/smoking>. [cit. 2024-01-23].

14. STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. *Návykové látky (drogy)*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/323-navykovye-latky-drogy>. [cit. 2024-01-22].
15. ŠMOLDASOVÁ, Lucie. *Kilogramy drog stále pašují kurýři. V kufru i v trávicím traktu*. Online. In: *Policie ČR*, 29. 12. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kilogramy-drog-stale-pasuji-kuryri-v-kufru-i-v-travicim-traktu.aspx>. [cit. 2024-03-06].
16. WORLD HEALTH ORGANIZATION. *Tabacco*. Online. © 2024b. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/tobacco#tab=tab_1. [cit. 2024-01-23].
17. WORLD HEALTH ORGANIZATION. *Drugs (psychoactive)*. Online. © 2024a. Dostupné z: <https://www.who.int/health-topics/drugs-psychoactive#tab=tab>. [cit. 2024-01-23].
18. ŽÁRSKÁ, Lucie. *Orientační testy ke zjištění ovlivnění OPL*. Online. In: *Policie ČR*, 16. 7. 2021. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/orientacni-testy-ke-zjisteni-ovlivneni-opl.aspx>. [cit. 2024-02-21].

Seznam použitých právních předpisů:

1. Sdělení č. 462/1991 Sb., Federálního ministerstva zahraničí o sjednání Úmluvy Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami.
2. Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.
3. Vyhláška č. 47/1965 Sb., o jednotné úmluvě o omamných látkách, ve znění zákona č. 458/1991.
4. Vyhláška č. 62/1989 Sb., o Úmluvě o psychotropních látkách.
5. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
7. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
8. Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog.
9. Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura:

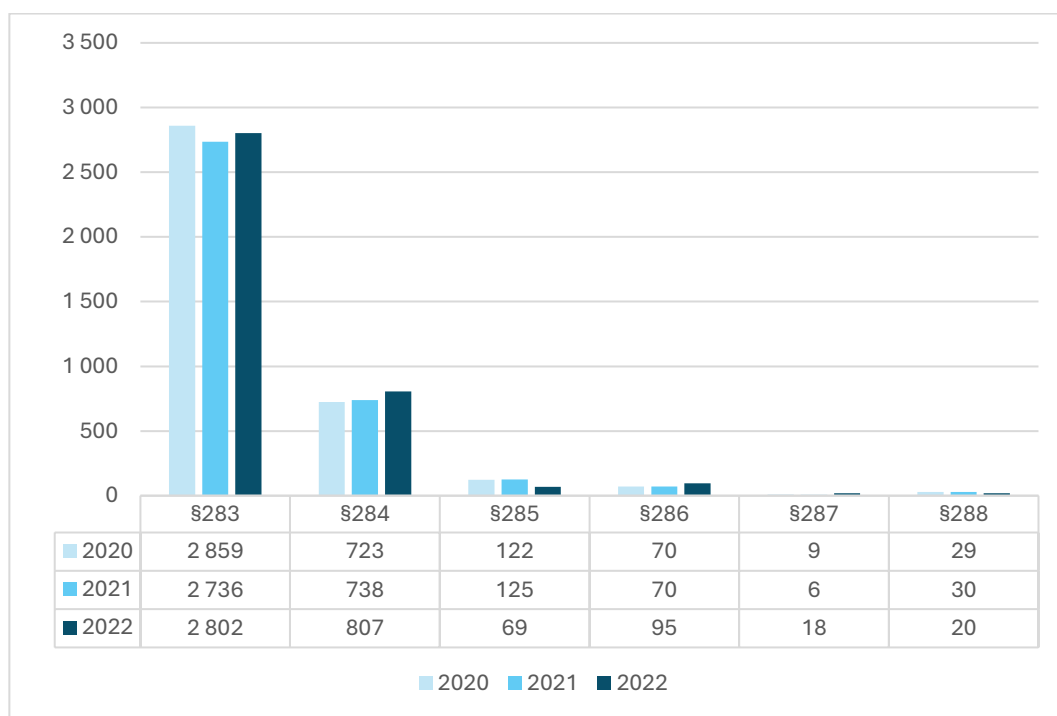
1. Nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. 12. 2004.
2. Nález Ústavního soudu ze dne 14. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 183/03.
3. Nález Ústavního soudu ze dne 11. 10. 2007, sp. zn. III. ÚS 528/06.
4. Nález Ústavního soudu ze dne 20. 4. 2021, sp. zn. III. ÚS 1679/20.
5. Rozhodnutí rady COM/2018/031 final – 2018/011 (NLE).
6. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočka Olomouc ze dne 17. 9. 1997, sp. zn. 2 To 461/97.
7. Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2014, sp. zn. Tpjn 300/2014.
8. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2008, sp. zn. 7 Tdo 140/2008.
9. Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 5. 2021, sp. zn. TZ 29/2021.

Seznam příloh

Příloha 1 Seznam zahájených trestních řízení u jednotlivých trestných činů podle zákona č. 40/2009 Sb.....	73
Příloha 2 Počet dospělých, mladistvých a nezletilých pachatelů drogových trestných činů	74
Příloha 3 Počet pachatelů drogových trestných činů dle pohlaví.....	75
Příloha 4 Procentuální rozložení Čechů a cizinců coby pachatelů drogových trestných činů	76
Příloha 5 Množství pachatelů drogových trestných činů cizí státní příslušnosti ..	77

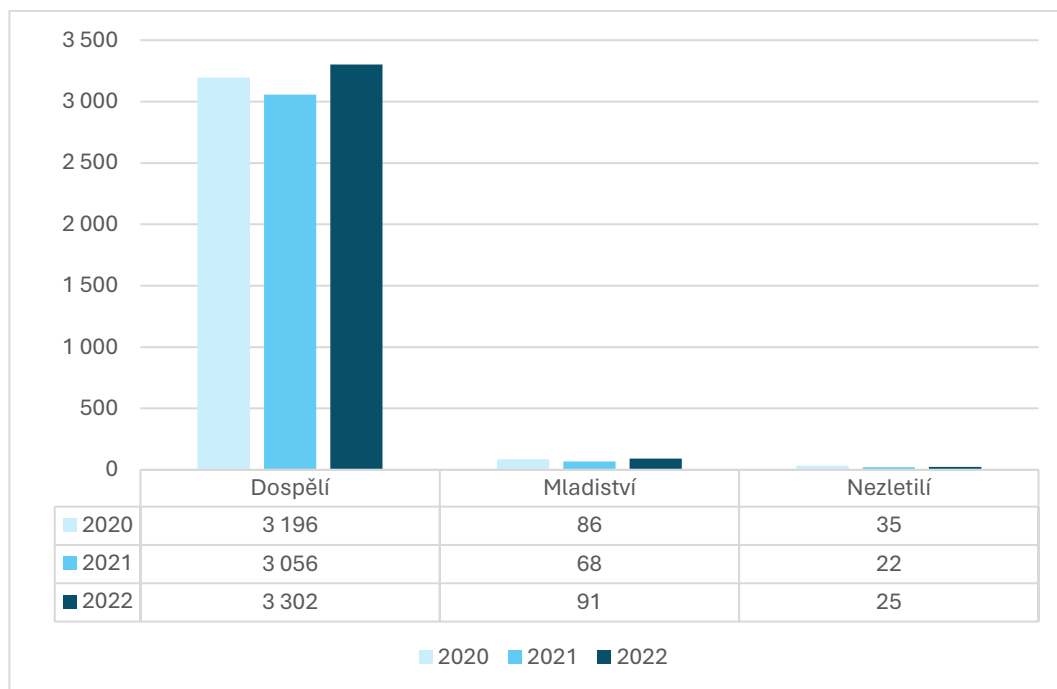
Přílohy

Příloha 1 Seznam zahájených trestních řízení u jednotlivých trestných činů podle zákona č. 40/2009 Sb.

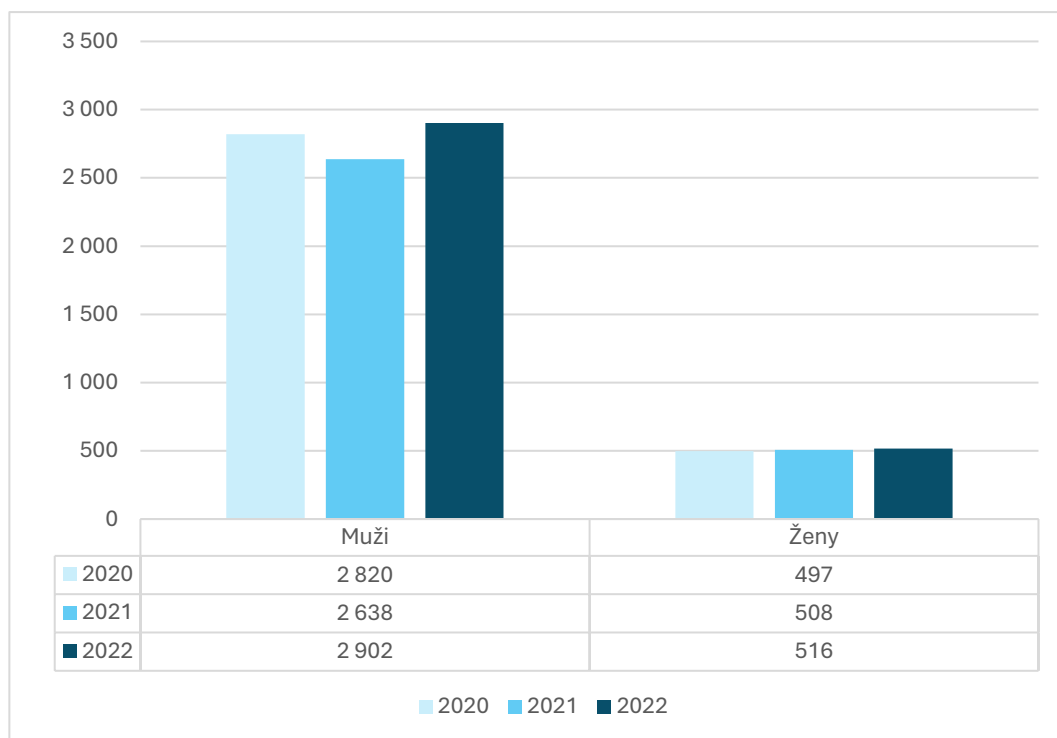
Graf 1 Seznam zahájených trestních řízení jednotlivých trestných činů podle zákona č. 40/2009 Sb. (1)

Příloha 2 Počet dospělých, mladistvých a nezletilých pachatelů drogových trestných činů

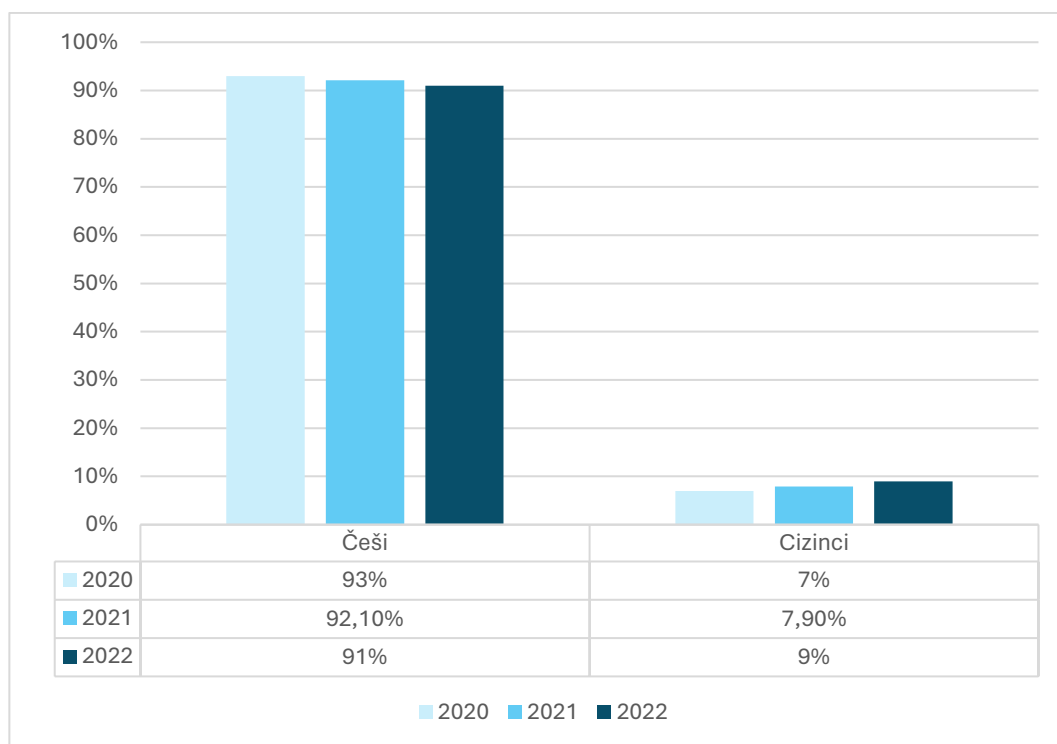
Graf 2 Počet dospělých, mladistvých a nezletilých pachatelů drogových trestných činů (2)

Příloha 3 Počet pachatelů drogových trestných činů dle pohlaví

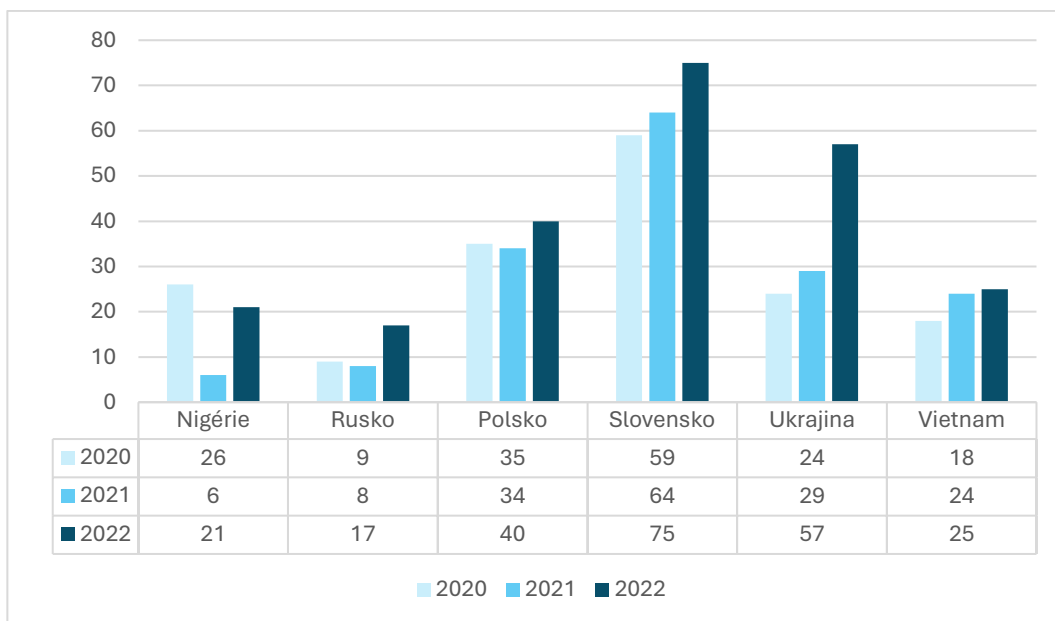
Graf 3 Počet pachatelů drogových trestných činů dle pohlaví (3)

Příloha 4 Procentuální rozložení Čechů a cizinců coby pachatelů drogových trestných činů

Graf 4 Procentuální rozložení Čechů a cizinců coby pachatelů drogových trestných činů (4)

Příloha 5 Množství pachatelů drogových trestných činů cizí státní příslušnosti

Graf 5 Množství pachatelů drogových trestných činů cizí státní příslušnosti (5)

Seznam zdrojů příloh

- (1) POLICIE ČR. *Národní protidrogová centrála SKPV PČR. Výroční zprávy (Annual reports, Jahresbericht)*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>. [cit. 2024-03-17].
- (2) POLICIE ČR. *Národní protidrogová centrála SKPV PČR. Výroční zprávy (Annual reports, Jahresbericht)*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>. [cit. 2024-03-17].
- (3) POLICIE ČR. *Národní protidrogová centrála SKPV PČR. Výroční zprávy (Annual reports, Jahresbericht)*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>. [cit. 2024-03-17].
- (4) POLICIE ČR. *Národní protidrogová centrála SKPV PČR. Výroční zprávy (Annual reports, Jahresbericht)*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>. [cit. 2024-03-17].
- (5) POLICIE ČR. *Národní protidrogová centrála SKPV PČR. Výroční zprávy (Annual reports, Jahresbericht)*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>. [cit. 2024-03-17].